

Adveniaeg algas tantsu ja laulu saatel

Jõuluvanad saabusid linna.

Foto: Leana Liivson

Esimese adventi õhtul koguneti Karksi-Nuia kesk- väljakule, et süüdata adventiküünal ja tervitada jõuluvanad. Kauni kõne pidasid Karksi Peetri kogu-

duse õpetaja Allan Praats ja abivallavanem Dmitri Orav, kes koos süütasid ka adventiküünla.

Seekord oli lapsi tervitama saabunud lausa järelkär-

Hedvig Hansoni kontsert jõulutuledes kultuurikeskuses. Foto: Mae Rae

täis jõuluvanad, keda tõi kohale üks ATV-ga kihutav päkapikk. Kui jõuluvanad platsile saabusid, siis liitus nendega veel päkapikke, et ühiselt tantsida. Vahva tantsu oli ette valmistanud Birgit Kruuse, kelle juhendamisel lustisid tantsijad August Kitzbergi nimelisest gümnaasiumist ning tantsurühmadest Samm sassis ja Tantsurööm. Jõuluvanad jagasid põnevil lastele kom-

me ning kuulasid nende jõulusoove. Jõuluehteis kuuske ja seal kõrval asetsevat jõulusaani saab Karksi-Nuia keskväljakul uudistada kuni kolmekuningapäevani.

Esimene advent jätkus Karksi-Nuia kultuurikeskuse jõulutuledes saalis Hedvig Hansoni õdusa kontserdiga.

Soovime kõigile kaunist adventiaega!

MAE RAE

VALLAVANEMA VEERG

Teistmoodi aasta

Käesolev aasta on kulgenud väga ootamatult ja jätnud oma keerukuses puutumata vähesed. Me kõik oleme pidanud kohanema ja andma järele harjumuspärastes toimetustes ning tegema muudatusi oma käitumises. Kevadel alanud viirusepuhang ei kavatses hetkel veel taanduda. Igapäevases kõnes on saanud tavapäraseks sellised sõnad nagu koroon, piirangud, karantiin, isolatsioon. Liiga tihti oleme pidanud seetõttu ära jätma (taas)kohtumisi oma lähedastega ja tähistamata on jäänud mõnedki väärikad tähtpäevad. Igapäevast segadust lisavad veelgi vältimatud muudatused hariduselus. Siiski on see kõik vajalik kaitsmaks meie igapäevase kõige tähtsat – tervist. Täna teadmised annavad lootust, et segane aeg on peagi mööda saamas. Seniks tuleb veel ühiselt koos pingutada ja üksteist mõista ning toetada nii sõnades kui tegudes. Igas keerukas olukorras leidub midagi tarka ja õpetlikku, kuid need järeldused teeme siis, kui võitlus võidetud.

Olenemata sellest kõigest on kätte jõudmas igaaastane oodatud pühadeaeg. Periood, kus inimesed toimetavad tavapärastel rahulikumal, veedetakse aega lähedastega ja antakse edasi oma kõige paremad soovid. Ühtlasi on see aeg tagasi vaadata, võtta aasta kokku ja seada plaane ees ootavaks. Salamahti lisame plaanidele ka mõned oma suurimad unistused. Laseme jõulurahul maad võtta ja valime just omale sobiva viisi ja võimaluse tundmaks sellest maksimaalset rõõmu. Isegi lihtsad harjumuspärased tegevused omandavad jõulude ajal erilise tunde. Jalutuskäik kodutänavatel toob mälestusi, saunaleil tundub pehmem ja toidupoolis maitavam. Küünlasäras kodudes saadab meid mandariinide ja piparkookide meeliülendav hõng. Looduski muudab oma rütmi ja talvisest pööripäevast alates päev pikeneb. Kordub igaaastane sümbolne valguse võit pimeduse üle. See on ilus aeg leidmaks ja hoidmaks meile kõigile olulist sisemist rahu ning tasakaalu.

Jagame koos jõulurahu, soojust valgust, hingerahu, rõõmsat algust.

Rahulikku pühadeaega ja kordaminekuid uuel aastal!

IMRE JUGOMÄE

Viljandimaa Arenduskeskus tunnustas parimaid

Viljandimaa Arenduskeskuse ja Ühenduse Kodukant Viljandimaa eestvedamisel toimus vabavahenduste tänapäev 26. novembril Metsküla külaplatsil. Nii nagu traditsiooniks on saanud, tänasime kõiki kohale tulnud inimesi ja ühinguid. Iga ühing sai välja tuua oma selleaastase kogemuse – need olid südamlikud, ausad ja muhedad.

Juba teist aastat kuulutatakse välja Viljandimaa kodanikuühiskonna aasta tegu. Žürii valis selleks Holstre järve ujumiskoha puhastamise ja laiendamise Holstre külaseltsi poolt. Sel aastal läks see kokku ka Sakala lugejate arvamusega, 478 inimest leidis, et Holstre on aasta tegu väärt.

Mulgi vallast oli nomineeritud Vana-Kariste külaseltsi/koolimaja katuse renoveerimine. See tegu sai Sakala hääletusel 218 häält, jäädes kolmandale kohale. Tänapäeval olid kohal Liina Paumere, Elle Paumere ja Reet Asmer. Vana-Kariste külaseltsi liikmed on tõeliselt kokkuhoidvad ja

Vana-Kariste tegijad.

Foto: Edgar Adams

toimekad. Nende hallata on suur külamaja, kus nad on oma jõududega uuendanud kööke ja WC-d. Pikalt tegi neile muret koolimaja katus. Otsiti lahendusi, kirjutati projekte, leiti omafinantseering ja sellel suvel tehti see töö ära. Nüüd on külamajal uhke ilus punane katus ja päästetud on ajaloo maja. Kuulsad on ka selle küla kõrvitsa- ja kurgikasvatjad. Kui vaja, siis viivad nad lausa suure autokoormatäie kõrvitsaid Maal elamise päevale. Ühised lastelaagrid

ja õpitoad toovad külarahva ikka külamajja kokku.

Ühenduse Kodukant Viljandimaa valis aasta küla, kokku oli seal kolm nominenti: Sudiste, Kolga-Jaani ja Metsküla külaselts. Võitjaks tuli Metsküla küla.

Mulgi vallas Sudistes on aktiivne külarahvas, kes hoiab oma kodukoha kultuuri ja traditsioone ning pakub külainimestele tegevusi. Traditsiooniks on ühised õppereisid, teatrikülastused, tutvumised teiste seltsidega. Rahvarohked on ühised

talgud ja tähtpäevade tähistamised. Kohalike perenaiste taludes on korraldatud leivaküpsetamise, juustu ja maasingi õppepäevi. Küla korraldab ka simmaneid, kus saab näha kohaliku folkloorirühma etteasteid.

Viljandimaa Arenduskeskuse kodanikuühenduste konsultandi Jaanika Toome arvates on vabakonna tunnustamine vajalik, et näidata kui olulised on aktiivsed kodanikud ja läbi nende loodav kasu meile kõigile. Ta lisab veel, et kodanikuühiskond oleme just meie kõik, kes me ise tahame oma ja enda kogukonna elu paremaks muuta. Tema sõnul on oluline tuua välja ja tähelepanu pöörata just nendele inimestele, kes panustavad kodukoha arengusse, ning avaldada seeläbi austust nende tehtud tööle.

Tänuürituse korraldamist kaasrahastab Kodanikuühiskonna Sihtkapital ja Viljandimaa Omavalitsuste Liit

JAANIKA TOOME

SA Viljandimaa Arenduskeskus kodanikuühenduste konsultant

VALLAVOLIKOGU ISTUNGILT

18. novembri istungil

Osa võtsid volikogu liikmed: Kerti Einstein, Olavi Israel, Kati Kuusk, Leo Liiber, Arvo Maling, Ürjo Mälksoo, Reet Paju, Jüri Patune, Mari Saarela, Tarmo Simson, Urmas Suurpuu, Raimond Tammoja, Rein Tarkus, Taimo Tugi, Taervo Viitas, Villu Väsa. Puudusid: Eveli Allik, Anne Ladva, Aimar Peterson, Peeter Rahnel, Siret Vene.

Võeti vastu Mulgi valla 2020. aasta teine lisaeelarve: tulud 14 045 eurot, kulud 6670 eurot, investeerimistegevus 614 eurot, finantseerimistegevus (vähenemine) 6761 eurot, raha- ja pangakontode saldode muutus 0 eurot.

Muudeti Mulgi Vallavolikogu 24. jaanuari 2018. a otsuse nr 26 „Mulgi Vallavolikogu alatiste komisjonide koosseisude kinnitamine“ punkti 1.5 kultuurikomisjon järgmiselt: kultuurikomisjoni esimees Urmas Suurpuu, liikmed – Reet Joosing, Kai Kannistu, Piret Leskova, Leana Liivson, Priit Oks, Laine Pedaja, Margus Põldsepp, Kerstin Rei, Lauri Sepp.

Tunnistati peremehetuks Mulgi vallas Mõisaküla linnas Kase tn 11 asuvad ehitised – elamu, saun-kuur, kaev mõtelise osaga 6/144.

Otsustati lõpetada poolte kokkuleppel 1. detsembrist 2020. a Polli pargi kinnistu (katastritunnus 60001:001:0107) tasuta avaliku kasutuse leping osatühinguga Polli Mõis.

Otsustati MTÜle Karksi-Nuia Pensionäride Ühendus anda päevakeskuse tegevuseks Karksi-Nuias Kalda 6b asuvad ruumid avalikku kasutusse tähtajatu ning vabastada ühendus kommunaalmaksete tasumisest.

Otsustati võõrandada Mulgi vallale kuuluv kinnistu aadressil Halliste alevik, Jaama 20 (registriosa nr 17948850, katastriüksuse tunnus 19201:004:0283, korterelamu 235,4 m² kinnistu pindala 8515 m²) kirjalikul enampakkumisel alghinnaga 10 000 eurot.

Seltsiliste baaskoolitus

Kallid seltsilised, soovime teile rõõmsaid jõule ja head lõppevat aastat! Viljandimaal elavad eakad on mõistnud seltsiliste vajalikkust ja nõudlus uute seltsiliste järele aina kasvab.

Selleks oleme plaaninud alustavatele seltsilistele baaskoolituse juba **13. detsembril kell 10–14.30 Viljandis, Lääne tn 2** (Coopi 2. korrus). Vajalik eelnev registreerimine.

Oodatud on igas eas inimesed, kes tahavad leida oma igapäevasesse ellu uusi väljundeid ja suhtlust. Jälgi meid FB-s Seltsilise teenus.

Baaskoolitust korraldab MTÜ Seltsiks Sinule koos töös MTÜ-ga Teeme. Täpsem info ja registreerimine tel 5663 8655.

KADRI VOLLMANN
MTÜ Seltsiks Sinule liige

AS Iivakivi teade töökorralduslikest muutustest alates 1.01.2021

1. Seoses AS Iivakivis 2020. aastal toimunud töökorralduslike muutustega, saavad alates 1. jaanuarist 2021 telefoniitsi veenäitade teatajad (ettevõtted ja eramajad) esitada näite tööpäevadel kella 8.00–12.00-ni.

2. Alates 1. jaanuarist 2021 on AS Iivakivi kassa avatud vaid kahel päeval kuus.

Kassa on avatud iga teise täisnädala teisipäeval ja kolmapäeval kella 8.00–12.00-ni.

12. ja 13. jaanuaril	13. ja 14. juulil
9. ja 10. veebruaril	10. ja 11. augustil,
9. ja 10. märtsil	14. ja 15. septembril
12. ja 13. aprillil	12. ja 13. oktoobril
11. ja 12. mail	9. ja 10. novembril
15. ja 16. juunil	12. ja 13. detsembril

AS IIVAKIVI JUHATUS

LUMETÕRJETÕÖDE TEGIJAD MULGI VALLA TEEDEL

TALVEPERIOODIL 2020/2021

Mulgi valla munitsipaalteedel, avalikult kasutatavatel erateedel ning Mulgi valda sissekirjutust ning kehtivat prügivolepingut omavate kodanike sissesõiduteedel lumetõrjet teostatakse ka sellel talvel. Enne lumetõrjeperioodi algust palume kõigil maaomanikel puhastada teeäärred võsast ning suurtest okstest, eemaldada või märgistada kõik aiakujunduselemendid, mis võivad lumelükkamisele ette jääda. Teeäärsete takistuste esinemise korral on lumelükkajal õigus jätta sissesõidutee lumest puhastamata. Lumetõrjet alustatakse, kui teed on muutunud sõiduaudodele raskesti läbitavaks. Palume kõikidel kodanikel teatada lumetõrjet puudutavatest probleemidest Mulgi Vallavalitsuse vastava piirkonna keskus.

LUMETÕRJETÕID TEEVAD:

1. ABJA PIIRKOND

Kamara, Lasari, Raamatu, Umbsoo, Räägu, Laatre, Veelikse ja Sarja külade teed - Viktor Teenused OÜ (Viktor Õigus, tel 505 1384)

Abjaku, Põlde, Atika, Saate ja Penuja külade teed - Coldmix OÜ (Toomas Osijärv, tel 511 7006)

Veskimäe ja Abja-Vanamõisa külade teed - Jussi OÜ (Väino Talu, tel 513 4006)

Abja-Paluoja linna tänavad, parklad, platsid, kõnniteed - OÜ Abja Elamu (Raul Song, tel 524 6160, heakorraspetsialist)

Info: Arvi Meidla, tel 523 8596,
Abja piirkonnajuht

2. HALLISTE PIIRKOND

Vana-Kariste küla teed - FIE Mati Käära tel 529 8015

Halliste, Õisu, Kulla, Päidre külade teed - OÜ Milligrupp (Arne Lohu, tel 504 9247)

Uue-Kariste- Rimmu- Mõonaste külade teed - Viira Kaasiku talu (Erki Vilido tel 56965629)

Info: Indrek Lepik, tel 58876466, majandusnõunik

3. KARKSI PIIRKOND

Karksi-Nuia linn - AS Iivakivi (Priit Laprik, tel 518 4402)

Karksi, Polli, Tuhalaane, Hirmuküla, Pärsi ja Oti, Univere, Metsaküla, Allaste piirkonna külade teed - Kalviker Transport OÜ (Kalev Jaago, tel 514 0421)

Karksi, Mäeküla, Hirmuküla, Sudiste küla ida- ja põhjaosa teed - Maevor Auto OÜ (Einar Voronin, tel 5650 5604)

Leeli, Pöogle ja Metsaküla piirkonna küla teed - Leeli Talu FIE (Toomas Soots, tel 5623 8288)

Kõvaküla, Sudiste ja Ainja küla kesk- ja lõunaosa teed - FIE Andi Roggenbaum Kiini Talu (Andi Roggenbaum tel. 518 4393)

Lilli küla teed - FIE Elmo Kibe Leo talu (Elmo Kibe tel. 511 7013)

Lilli ja Sudiste piirkonna küla teed - FIE Kaarel Saaremets (tel 5665 7795)

Info: Dmitri Orav, tel 5354 1585,
Karksi piirkonnajuht.

4. MÕISAKÜLA LINN

Mõisaküla Linnaholdus (Margit Usin, tel 5225 661, juhataja)

Mis tõugu me oleme?

Ütlen kohe, et ma ei ole tõearetaja ja kindlasti ka mitte inimene, kes pretendeerib ainutõele. Vaadates seda möllu, mis koroona-ga on vahule löödud, tekkis lihtsalt tahtmine omad mõtted välja öelda. Kõige imelikum tundub mulle see, et kogu maailm kõnnib maskides, aga minule kallis koduriigis on selle kandmiseks tarvis õiguskantsleri arvamust ning taustal on inimõiguslaste hõiked, et inimõigusi rikutakse. Oleksin ülekohtune, kui salgaksin maha maskide vastased protestid Saksamaal, Tallinnas ja teistes riikides. Siit minu küsimus pärinebki. Mis tõugu eestimaalased on? Kas see on järg Tammisaare romaanile „Tõde ja õigus“ või midagi muud? Eriarvamusi võib ikka olla ja peabki olema. Enne koroonat kandsid meditsiinilised töötajad ja arstid tihti maske ning kuna pidevalt räägitakse meditsiinaldkonna töötajate vähesusest, siis äkki ongi osa selle valdkonna personalist hapniku puudumisel teise ilma läinud. Ja maskivastastel võibki õigus olla. Hiinlased kandsid suurlinnades samuti enne koroonat tihti maske. Võta siis kinni, sest

seal on näokatted tublisti rahvaarvu tõusule kaasa aidanud. Aga ma julgen arvata, et liiga palju on sellises kriisiolukorras tekkinud „eksperite“, kes kõik täpselt teavad, kuidas koroonaviirus inimesele mõjub ja levib või jälle üldsegi ei mõju ega levi. Tavaliselt puudub neil „asjatundjatel“ igasugune meditsiiniline haridus, aga olemas on enneolematud teadmised viiruste valdkonnas. Mine tea, sest olukord võib muutuda ja tulevikuks istuvadki nad tänaste teadlaste, professorite ja arstide toolidel.

Tundub, et ühiskond on jagunenud kaheks. Ühed on pugunud koduseinte vahele ja teised on kroonilised seaduste rikkujad. Asi võib olla ka kehvades seadustes. Mullegi tundub imelik näiteks see, et teatris viirus ei levi, aga kirikus kandub edasi. Kevadel olid kõik suured ehituspoed lahti, aga koolid olid kodusõppel. Ja nüüd on Harjumaal gümnaasiumid distantsõppel, aga samal ajal kaubanduskeskustes korraldatakse suuri allahindlusi ja müüke. Mulle esimese hooga tunduski, et gümnaasistidel võimaldatakse poodlema minna. Estonia ralli ajal

olid pealtvaatajad raja ääres, aga Eesti–Venemaa korvpallimängu ajal valitses Saku suurhallis tühjus. Või ei tahetud publikule näidata, kuidas venelased kolmeseid viskavad. Ega jalgpallis asi parem ole ja miks pealtvaatajaid kehva esituse puhul traumeerida. Kohati kumavad nendes küsimustes läbi poliitikute eelistused ja raha lõhn. Momendil saame rõõmsalt kaasa lüüa maskiballil ja kannatlikult oodata vakti. Üks on aga kindel, et ega see viirus kao kuhugile ja kas maailmgi endiseks muutub. Ja üldse, ega meie riik veel täielikult lukus ei ole olnud. Võiksin järgi proovida, mida tähendab näiteks õine liikumiskeeld, kord päevas kodu ligidal jalutamine või liikumine ühe omavalitsuse piirides ja sedagi loa alusel. Need on mõned näited sealt, kus me varem käisime reisimas ja puhkamas. Ees on jõulud ja küllap selle aasta pühadki tulevad erilised. Jõuluvana võib kingituste jagamisel kasutada pakiautomaati ning kas neid kingitusi peabki veoauto koormaga kohale tooma. Lapsed ei paista nende plastist vidinate tagant enam niigi välja.

Vanasti olid jõulud rahulikud perekeskesed pühad. Äkki jätkaks sellelgi korral trallitamise ära ja teeme ise kõik selleks, et jõuluvana saaks järgmisel aastal jälle rahulikult käima tulla. Maskivastastele pakun võimalust teise riiki elama minna või liikuda igapäevaselt seal, kus maski ei pea suu ja nina ette panema. Tuletan meelde, et igal inimesel on õigus olla terve ja kohustus enda ja teiste tervist kaitsma. Igavaks muutub juba see maskide teema. Maskivastased võiksid näiteks kätt harjutada vahelduseks turvavöö või helkuri kallal. Ja ega näokate ainult meid päästa. Võtaks ikka selles võitluses kogu relvastuse kasutusele: 2+2m, kätepesu ja kontaktide vältimise. Ärme loodame, et naabrid teevad minu eest need asjad ära. Vaatame, mida saaksime ise paremini teha. Meie kõigi käitumisest oleneb palju, sest kaalul on töökoht, majandus, plaanilised operatsioonid haiglates ja palju muud ning eelkõige elu ja surm.

Ootuste ja lootuste täitumist advendi- ja jõuluajal.

LEO LIIBER

Muuseum kui ajastutevaheline sild

Mõisaküla muuseumil täitub jõulude eel pool sajandit tegutsemist koduloomuuseumina. Kõik sai alguse rohkem kui 50 aastat tagasi tänu Valter Ilisoni suurele huvile vanade esemete kogumise vastu. Sel ajal töötas ta Tallinna Ekskavaatoritehase Mõisaküla tsehhis tehnoloogina. Tema tegi „Talleksi“ juhtkonnale ettepaneku luua Mõisaküla tsehhi kahte väikesesse ruumi koduloomuuseum. Valteri ideega tulid kaasa paljud töökaaslased ja nende kaudu teised linlased, kes töid loodava muuseumi tarbeks erinevaid esemeid, dokumente ja fotosid. 19. detsembril 1970.a pidulikult avamisel kinkisid külalised puidust sildi, millel olev tekst „Muuseum on aja tempel“ sai Mõisaküla muuseumi motoks.

1992. aastal andis AS Eesti Talleks muuseumi varad üle Mõisaküla linnale. Muuseumile oli oluline periood 2001. aasta suvel, kui oli valminud Kesk tn 4 renoveeritud haldushoone ja muuseumi varad koliti uutesse ruumidesse. Kogu teine korrus on tänaseni muuseumi päralt. 50 aasta jooksul on kogud kasvanud rohkem kui 25 000 ühikuni ja museaalide arvukuse poolest ületab Mõisaküla muuseumi kogu maakonnas vaid Viljandi muuseum. Annetatavate esemete puhul peame oluliseks, et need oleks

Viljandi maakonna muuseumitöötajad huvireisil Mõisaküla muuseumis 24.09.2012.

Foto: Meelis Sõerd

seotud linna lähipiirkonnaga ja Mulgimaaga. Sellisest kogumise printsiibist lähtudes jätkame head tava, et Mõisaküla muuseum on kohapaiga pärimuse säilitaja ja edasikandja.

Muuseum on väga paljude inimeste ühine loomung. Pärast Valter Ilisoni igavikuteele minekut jätkas tööd tema abikaasa, Alma Ilison, kes oli tuntud ka kui legendaarne emakeeleõpetaja. Oma panuse muuseumi arengusse andis juhatajana töötanud Maile Kreevs, praegune Abja gümnaasiumi ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja. Tänu tema eestvedamisele ja ajaloolise teadmisi rakendades sai loodud püsinäituse osa, mis on oma algses vormingus

praeguseni suures osas samasugune. Muuseumi kogude suurus ja erinevaid teemasid hõlmavate museaalide rohkus annab võimaluse koostada külastajatele vaatamiseks väga erilmelisi näitusi. Lisaks on eksponeeritud ka arvukalt külaliskäsitöid, mis on pakunud avastamisrõõmu ja vaatamisnaudingut: fotod, maalid, käsitöö, tekstiil jne.

Käesoleva aasta koroonahaiguse periood tõi muuseumisse vähe väliskülalisi, see-eest oli tunda siseturismi arvukuse tõusu. Kolme suvekuu jooksul käis Mõisaküla muuseumis ligi tuhatkond külastajat. Oleme muutnud muuseumi tavapärasest atmosfääri ja nii lubame külastajatel muuseumisaali kaasa võtta

ka lemmikloomad. Selline võimalus ja vastutulek külastaja soovile on saanud väga positiivse tagasiside.

Muuseum pole tänapäeval enam pelgalt vanade asjade hoidmise, nende eksponeerimise ja külastajate vastuvõtmise paik. Muuseumitöö hõlmab endas ka teadustegevust, aidates erinevate koolide õpilasi uurimustööde tegemisel, otsides andmeid perekonnakroonikate ja sugupuude koostamiseks. Lisaks annab pidev Mõisaküla kroonika kirjapanek aluse ja võimaluse järgnevatele põlvkondadele aastakümnete möödumisel kohaliku ajaloo tutvumiseks. Muuseum on nagu kohaliku piirkonna mälupeal. Esemete annetamine pole katkenud,

vaid üha rohkem võetakse viimastel aastatel ühendust ja peetakse nõu, kas teatud ese või dokument on väärt Mõisaküla muuseumi kogudes talletamist. Siinkohal on sobilik tsiteerida lavastajat ja pedagoogi Merle Karusood, kes on öelnud oma õpilastele: „Maailm ei alanud mitte sinu sünniga“. Ta on pannud oma õpilased koguma nende eelkäijate elulugusid, et nad mõistaksid paremini inimeste elu järjepidevust.

Muuseumis on võimalus otsida ja arendada oma vaimesust, sest igas esemes on talle oma mälu ja kultuur. Praegune moodsa tehnika pideva arengu ajajärk toob igapäevaselt juurde midagi uut ja innovaatilist, seetõttu on vaimse ja esemelise pärandi säilitamine üks olulisemaid tegevusi. Lihtne näide: tänapäeval oleks mõeldamatu elu ilma mobiiltelefonita, kuid juba praegu on inimesi, kes koguvad mobiiltelefone kui ajaloo esemeid. See näitab, kui kiiresti tekib vajadus ajaloolise mälu säilitamiseks.

Eriline rõõm on muuseumituuril tutvustada väikestele külastajatele vanu esemeid ja kirjeldada nende otstarvet, sest kasvades innovaatilise arengu perioodil on noorte teadmised ja oskused lihtsatest tavatoimetustest vähesed või puudulikud. On tähtis, et käelise tegevuse mälu

säiliks läbi traditsioonilise muuseumikultuuri. Legendarne professor Anu Raud on öelnud Vikerraadios kuldsed sõnad: „Parima muuseuminäitena toon esile Mõisaküla muuseumi, kus puuduvad tuled ja vileid ja kus on säilinud traditsiooniline muuseumiõhustik.“

Sooovin südamest tänada kõiki, kes on aastakümnete jooksul aidanud kaasa Mõisaküla muuseumi tegevusele ja säilimisele. Nende loetlemiseks tuleks kirjutada lausa eraldi artikkel. Siiski toon siinkohal välja möödunud aasta 6. oktoobri varahommiku, mil tänu linnapea Ervin Tambergi ja vabatahtliku päästja Alo Kirikali kiirele tegutsemisele said muuseumivara ja ülejäänud linnavalitsuse hoone päästetud tulehävingust. Nemad olid sündmuspäeval esimestena kohal, hiljem aitasid kustutustöödele kaasa teised vabatahtlikud ja kutselised päästjad.

Muuseumi 50 aasta pikkune ajalugu on olnud huvitav, põnev ja sündmusterohke – vahetunud on riigikord, elame Eesti Vabariigis vabade inimestena vabal maal. Muutus on olnud palju. Üks valdkond, mis jääb alati alles, on ajaloo pärandi väärtustamine läbi muuseumitegevuse.

ANU LAARMANN
Mõisaküla muuseumi juhataja

Mõtiskluseaeg

Aasta on jõudnud oma toimetamistega viimasesse kuusse. Veel mõni nädal ja aasta pimedaim, vaiksaim ja pühalikum aeg on käes. Jõulude tähendus on läbi sajandite olnud sama: tähistatakse Jeesuse sündimist ning kirikliku pühana on nendes päevades omal aukohal ettelugemised piiblist. Selleaastase muuseumiõõ teema „Õõs on aega“ pakkus mulle inspiratsiooni tuua külastajatele vaatamiseks hoidlast välja seal aastakümneid hoitud piiblid, lauluraamatud jm usuteemalised trükised.

Näitus pealkirjaga „Mõtiskluseaeg“ pakkus vaatamiseks 121 eripalgelist usuraamatut. Ja mis kõige olulisem: Mõisaküla muuseumi kogus on üks eksemplar teisest eestikeelsest piiblist, mis trükitud aastal 1773. Õnnetuseks puuduvad tal kaaned, kuid tiitelleht koos sisuga on kenasti säilinud. Kogus on palju piibleid jm raamatuid, mille dateering jääb 19. sajandisse. See näitab, et piiblid olid peres

väga aukohal, neid hoiti ja kaitsti ka kõige raskematel riigikordade vahetumise aegadel. Sageli oli piibel ainus trüki perekonnas. Sellest õpiti lugema ja seda loeti ette erinevatel usupühadel. Piibel oli kallis kingitus nii leeripäevaks kui laulutuseks. Sinna kirjutati sisse perele olulised kuupäevad: sündid, pulmad, surmad...

Näitust koostades sattusin lugema väga huvitavat artiklit „Haruldase piiblikogu aardeid“, kirjutanud Verni Leivak ja ilmunud ajakirjas „Naisteleht 55+“, 2019 sügis, (lk 26–29). Seal sain teadmise, et vanim Mõisaküla muuseumi piibel on üks vähestest säilinud teise eestikeelse piiblitrüki eksemplaridest.

Nüüd siis veidi eestikeelsetest piiblistest. Verni Leivak tegi intervjuu Jaan Paruskiga, kes piibleid kogub. Viimane selgitab antud artiklis, et esimest eestikeelset piiblit trükiti 1739. aastal kokku tuhat eksemplari. Kuid neid ei köidetud kor-

raga, vaid vastavalt tellimusele. Piibel oli siis maksnud kaks rubla – sama summa eest sai talumees tol ajal osta väga hea hobuse! Esimese piibli tiitelleht oli trükitud punase värviga, aga leiti, et punane on saatana värv ja need lehed rebiti välja. Punase tiitellehega säilinud esimesed piiblid on tõelised haruldused.

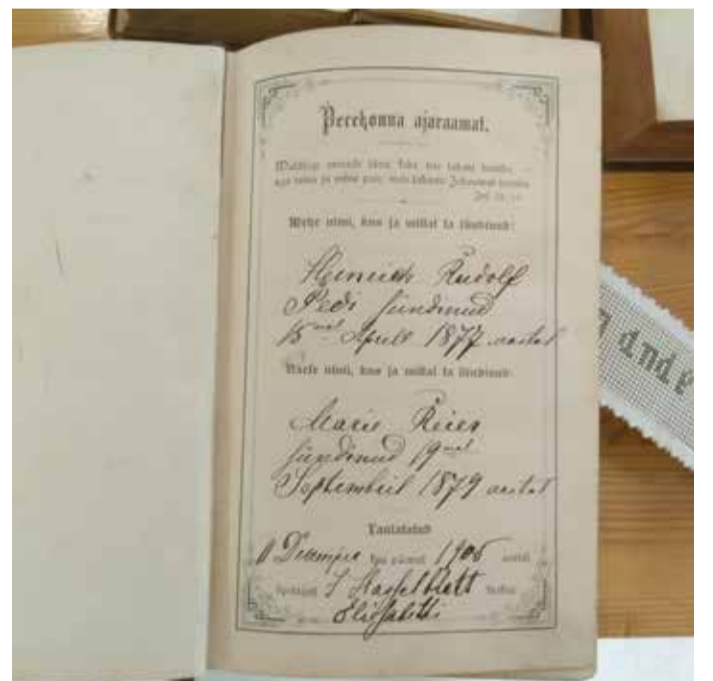
aga nüüd alles eestikeelse piibli ajalugu põnevaks lähel! Uus põlvkond sirgus peale ja vajadus piiblite järele aina suurenes. Nii otsustati teha teine trükk eestikeelsest piiblist aastal 1773. Piiblid trükiti Peterburis. Eestisse toodi 70 eksemplari hobusega ja ülejäänud, teadmata kogus, laevaga. Laev läks aga põhja ja nii jõudiski Eestimaale väike kogus uusi piibleid. Nendel 70 eksemplaril on jällegi tiitelleht punast värvi ja üks selline haruldus on ka Jaan Paruski piiblikogus.

Mõisaküla muuseumi kogus olev 1773. aastal trükitud piibel on aga musta värvi tiitellehega. See tegi

juba piibliajaloo nii põnevaks, et võtsin ette põhjalikuma uurimise. Viljandi muuseumi raamatukogu kuraator Ebe-Triin Arros selgitas, et uuesti trükiti teist eestikeelset piiblit juba 4000 eksemplari ja neil kõigil on tiitellehel mustas trükis kiri, mis sarnaneb esimese eestikeelse piibli tiitellehele ja on tekstilt hoopis erinev neist 70 teise trüki piiblistest, mis hobusega toodi ja alles jäid.

Ehk tekitab lugejas suuremat austust vanade piiblite vastu seegi Jaan Paruski väide, et kuni 1780. aastani valmistati Eestis piiblite kirjastamiseks paberit käsitsi. Rõpina naised tampisid mädanevat tekstiili, mis vormiti lehtedeks. Lisaks on paljud piiblid köidetud käsitsi ja nahkaasi nende ümber võib pidada kunstiteosteks.

Kui esimese eestikeelse piibli väljaandmisest möödus 200 aastat, anti välja Suur Piibel Eduard Taska nahkköites. 1939. aasta väljaandes kasutati kaasaegset eesti keelt. Sõja ajal aga

Näitusel olnud Piibli Raamat, trükitud St. Peterburis 1897. aastal. Foto: Anu Laarmann

hävitsid kõik köitmata eksemplarid. Seega pole kindlaid andmeid, kas neid on säilinud sada või rohkem. Üks nendest eksemplaridest on kollektsionäär Jaan Paruski kogus.

19 aasta pärast saame tähistada esimese eestikeelse piibli väljaandmise 300. aas-

tapäeva. On põnev oodata, milline see eriline köide saab olema. Kel aga on huvi ja soovi, saab alati tulla Mõisaküla muuseumisse tutvuma siinses kogus olevate mõtiskluseraamatutega.

ANU LAARMANN

LUGU INIMESEST

Toivo Univer 80

Toivo Univeri 16-aastane lapselaps Taavi Univer tegi uurimistöö oma vanaisast. Järgnevalt avaldamegi katkendeid tööst, kus Toivo räägib oma elu teetähjustest.

Toivo Univer sündis 24. detsembril 1940. aastal Mäe (praeguses Mikitamäe) vallas. 1968. aastal lõpetas ta Eesti Põllumajanduse Akadeemia õpetatud agronoomina. Alates 1967. aastast on ta töötanud Polli aiandis brigadirina, agronoomina, teadlasena ja direktorina. Eesti Maaülikoolis olnud vanemõpetaja, dotsendi ja professori ametis. Praegu on ta projektijuht ja teadur – uute kärntõvekindlate õunasortide aretustöö, pestitsiidijääkide sisalduse uurimine puuviljades ja marjades.

Noor õpetaja Hallistes

Läksin Hallistesse bioloogiaõpetajaks ja kooliaia juhatajaks. Pedagoogiks koolitati mind nii, et pidin nädal aega käima teiste õpetajate tundides – vaatasin, kuulasin ja õppisingi. Olin peaaegu sama vana kui õpilased, sain kergesti nendega sideme.

Panime tööle noorte naturalistide ringi ja korraldasime referaadipäevi. Näiteks kõneles keegi teemal „Kartul“, mida ta sellest köögiviljast teadis.

Halliste kooliaed jõudis oma väljapanekuga isegi Moskva põllumajandusnäitusele, kus saime esimese auhinna. See ei olnud muidugi nii, et taevast keegi märkas ja andis medali, vaid Orest Niinemäe, Viljandi Haridusosakonna pedagoogilise kabineti juhataja, ENSV suure looduskaitsemärgi omanik, oli meid kilbile tõstnud.

Halliste kooli aia rajas Jaan Rannap (lastekirjanik Jaan Rannapi isa ja klaverikunstnik Rein Rannapi vanaisa). Aias oli igal klassil oma peenar, pidi hoolitsema ka peenardevaheliste teede eest. Olid ka kiviktaimla, õunapuud ja korvipaju istandus, mille istikud telliti Sangaste krahvi Friedrich von Bergi enda käest.

Hallistest siirdusin Tõrva sovhoosi aiandusagronoomiks. See töökoht kujutas endast minu jaoks siis ideaali tippu, selleks tööks oli mind Rāpinas ette valmistatud.

Kasvatasime Tõrvas köögiviljaseemet, kujundasime õuna- ja ploomiaedu. Kuninga- ja ploomiaedu. Kuninga- ja ploomiaedu. Kuninga- ja ploomiaedu.

Elutööks õunapuud

1959. aastal olin asunud õppima agronoomiks Eesti Põllumajanduse Akadeemias kaugõppes. Pärast teist kursust nõuti erialast tööd, seetõttu läksin tööle Luua metsakooli, kus aitasin legendaarsel metsamehel Alfred Ilvesel rajada dendraariumi.

Kolm aastat tuli vahepeal teenida sõjaväes Kaliningradi oblastis. Kaliningradi (endise Königsbergi) suures botaanikaaias oli palju huvitavaid puu- ja pöösaliike, nägin seal näiteks esimest korda magnooliapõõsast öitsemas ja lõhnamas.

1966. aastal kuulsin, et Polli vajatakse brigadiri, läksin juhataja Aleksander Siimoni jutule ja ta oli kohe nõus mind tööle võtma.

Aleksander Siimon on Eesti esimene teaduste doktor puuviljanduse alal. Elukogenuud inimesena asus ta pärast sõda Polli uurimisasutuse etteotsa. Hiljem loodi selle baasil Teaduste Akadeemia taimekasvatusteaduste instituudi filiaal. Vahepeal ta kõrvaldati ametist, süüdistatuna selles, et „takistas lõsseniskimi õpetuse rakendamist aianduses“.

Aleksander Siimon oli hingestatud teadlane, ta tundis hästi inimesi, tundis Polli hobuseid ja lehma, kuid ka küla lapsi ja koeri nimepidi. Doktor Siimon ütles, et head aednikku iseloomustab lopsakas nina. Temal endal oli selline ja minul on ka.

Külmal talvel 1939/1940. aastal oli hukkunud Eestis kolm neljandikku õunapuudest. Need õunapuud, kes vastu pidasid, väärivad tähelepanu. Sordiaretajad Julius Eslon ja Aleksander Siimon otsustasid säilinud sordid ja aretised koondada Polli aeda. Nii sündiski aastatel 1947–1955 üle 700 sordiga rahvaselektiooni aed.

Julius Eslon sõitis jalgrataga Valga- ja Võrumaal, Aleksander Siimon veoautoga põhja pool. Pookoksad toodi Polli ja pandi kasvama.

Toivo Univer.

Foto: Jaan Pääsuke

Üks vana Tellissaare puu, meie aedades kasvavate Tellissaarte esivanem, sirutab oma oksid praegugi Polli aianduskeskuse laborihoone nurga juures. Selle puu tõi Polli Siimoni õpilane Ellen Vilbaste Põltsamaalt.

Rahvaselektiooni aiast sain endale teema väitekirjaks, mille kaitsesin 1981. aastal – õunapuud rahvaselektioonisortidest.

Kui Mulgimaale juhtute, tulge Polli meie aedu vaatama!

Võtame samm korruga

Tänavune aasta on olnud kummaline. Kevadine viiruspuhang võttis meilt võimaluse korraldada traditsioonilisi üritusi ning nüüd oleme taas samas seisus.

Õnneks oli vahepeal siiski väike periood, kus võisime kodunt välja tulla ja ühiselt midagi teha.

Augustis sai osaletud Mulgimaa peremängu ühe mängupunktina. Meid külastas kokku ligi 60 inimest erinevatest piirkondadest.

Oktoobris kutsusime külalasi ühisele sportlikule perepäevale, milleks mõot-

sime valmis 5 km maanteejooksu distantsi meestele ja 3 km naistele. Lastel oli võimalus mõõtu võtta jaanitule aegadest tuttavallilljooksu rajal. Vaatamata vähesele huvile loodame, et sellest saab tulevikus uus traditsioon.

November andis meile võimaluse kuulata Ena Metsa mõnusaid lugusid loodusest, mida nautisid nii suured kui väikesed. Ena oli kaasa võtnud enda raamatuid, mida sai kohapealt osta koos autori pühenduse ja autogrammiga. Osalejate arv jäi küll veidi tagasihoidlikuks, kuid eks see ole praegustes

Külas käis jutuvestja Ena Mets.

Fotod: Enn Sarv

tingimustes mõistetak.

Jõuluüritusi sel aastal me korraldada ei saa, kuid külalasi ehib siiski kuuse, et raamatukogu külalastajatele veidigi jõulumeeleolu pakkuda. Valmistusime ju jõulukuuskede ehtimise konkursiks, mis tänavu paraku ära jäi.

Loodame, et viirused taanduvad ja uus aasta toob meile paremaid võimalusi. Seni püüame rohkem koos oma lähedastega olla ja veeta jõulud väikeses pereringis.

ANNELI ANIJÄRV

Väikesed virred ja mardipäev

Mardipere traditsiooniline riietamine.

Foto: Mae Rae

9. novembril toimus Karksi-Nuia kultuurikeskuses juba 13. korda mulgi noorte pärimuspäev „Väikesed virred“, mis sel aastal ühendati mardipäeva traditsiooniga. Kui varasemalt on üritusele kutsutud koolilapsi üle Viljandimaa, siis tänavu osalesid ainult Mulgi valla õpilased Abja gümnaasiumist, Halliste põhikoolist ja August Kitzbergi nimelise gümnaasiumi 1.–4. klass.

2020 on rahvajutu aasta ning laste esituses toodi meieni vahvaid muistendeid ja lugusid. Üks August Kitzbergi nimelise kooli etteaste kanti ette tervenisti mulgi keeles. Väga põhjalikult ja põnevalt tutvustas mardipäeva traditsiooni Terje Puustaja Eesti Rahvapärimuse koolist. Kohalolijatest pandi kokku üks vahva mardipere, tutvustati vanu laule, kombeid ja riietumistavasid.

Aitäh kõikidele osalejatele, õpetajatele ja läbiviijatele ning ürituse toetajatele: Eesti Kultuurkapital, Viljandimaa Omavalitsuste Liit, Mulgi vald, Rahvakultuuri Keskus, Eesti rahvajutu aasta 2020 ja Karksi-Nuia kultuurikeskus.

MAE RAE

Sportlikul perepäeval jätkus medaleid igale lapsele.

Soome-ugri kultuuripealinna aasta on algamas

Mulgimaa on üks Eesti tugevaima kultuurilise identiteedi ja kuvandiga piirkondi. Mulgimaa tuntuks suurendamiseks nii Eestis kui ka kaugemal algatas soome-ugri kultuuripealinna tiitlile kandideerimise Mulgi Kultuuri Instituut koos URALIC Keskusega. Kultuuripealinn on ülemulgimaaline projekt, kuid et kandidatuur vajas konkreetset asulat, valiti selleks Abja-Paluoja kui Mulgimaa ajalooline pealinn.

Soome-ugri kultuuripealinnad on soome-ugri rahvaste noorteühenduse MAFUN ja URALIC keskuse ühine ettevõtmine, mis algatati 2013. aastal. Eesmärgiks on tõsta teadlikkust uurali rahvastest ja keeltest, tugevdada soome-ugri ühtsust ja hoogustada kohalikku arengut. Täna on soome-ugri kultuuripealinna tiitlit kandnud seitse asulat, sh Setu küla Obinitša 2015. aastal. Kultuuripealinnade programmist on saanud oluline osa laiemast rahvusvahelisest soome-ugri liikumisest, selle üheks tugevuseks on rohujuure tasandi soome-ugri aktivismi edendamine ja koostöö.

Soome-ugri kultuuripealinn 2021 on määrava tähtsusega mulkide määratlemisel soome-ugri rahvana. Väga oluline on sündmustesse kaasata võimalikult palju Mulgimaa inimesi eri elu-aladelt ja vanusegruppidest.

Kultuuripealinn on kogu Mulgimaa projekt, mis hõlmab kõiki omavalitsusi, külasid, kultuuri- ja haridus-asutusi, ettevõtjaid jne. Kul-

Novembris käisid mulgid Setumaal uurimas, kuidas setude oma kultuuripealinna aastaga hakkama said ja mida võiks neilt õppida. Fotol on Obinitša soome-ugri kultuuripealinna aasta eestvedajad Rieka ja Aare Hörn ning mulgi kultuuripealinna meeskonna liikmed: Ave Grenberg, Piret Leskova, Laine Pedaja ja Kerstin Rei.

tuuripealinn toob Mulgimaa ja lähipiirkonna maailma kaardile u 25 miljoni soome-ugrilase jaoks. Soome-ugri rahvaid on kokku 21 (sh eestlased) ja nad elavad Kesk-Euroopast Siberini.

Tiitli saamine on juba kaa-

sa toonud erinevate meediakanalite huvi Mulgimaa ja mulkide vastu Eestimaal ja ka mujal maailmas. See on ainulaadne võimalus kogu Mulgimaale, millest võiks saada nii kultuurilist, majanduslikku (eelkõige ko-

hapealse ettevõtluse arendamise/toetamise seisukohast) kui ka mainekujunduslikku maksimaalset kasu. Oluline on, et kultuuripealinna aasta oleks nähtaval nn soome-ugri maailmas (sh Venemaa hõimurahvaste seas) ja et sellest kujuneks edulugu ka soome-ugri liikumise mõistes. On tähtis, et ka meie hõimurahvad ja -liikumine saaksid sellest tuge ja innostust.

Kultuuripealinnaks olemine on samaaegselt suur tunnustus ja suur kohustus. Aasta tegevuskava peab olema mitmekülgne, kõiki kaasav ja võimalikult paljudeni jõudev. Selleks sai kaasa mõtlema kutsutud Mulgimaa ja lähipiirkonna erinevate valdkondade inimesed ning spetsialistid väljastpoolt. Sündmuste kava

koos kultuuriprogrammiga täieneb pidevalt kogu kultuuripealinna aasta jooksul. Esialgu on planeeritud 17 sündmust ja neist neli on tähtsündmused, kus tähelepanu on kõigile soome-ugri rahvastele pühendatud.

Oluline on ka põhjalik ja läbimõeldud turundus- ning kommunikatsioonitegevus, mis hõlmab erinevate meediakanalite oskuslikku kasutamist, sündmuste kajastamist ja maineloomist, mille mõju kestab soome-ugri kultuuripealinna aastast kaugemale. Välja on töötatud kultuuripealinna logo ja fotostend, loodud on eraldi Facebooki-leht.

Taotletakse lisaraha mitmesugustest programmidest, näiteks Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise meetmest, Leader meetmest, hõimuprogrammist jne. On loodud meeskond, kes aitab aasta vältel kultuuripealinna sündmusi ellu viia. Suurem kohustus ja vastutus lisaressursside leidmisel langeb Mulgi vallavalitsusele, Mulgi Kultuuri Instituudile ja Mulgimaa Arenduskojale.

Kuna projekti juhtteemaks on mulgi käsitöö, arhailine Mulgi muster rahvarõivastel ja tänapäeva tarbeesemetel ning selle kasutamine avalikus ruumis, on alustatud koostööd Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonnaga. Mulgimaa viie kihelkonna käsitöömeistritega plaanitakse ülemulgimaalist kooskudumist, meenete valmistamist ja viiakse läbi koolituspäevi tootarendu-

seks. Määrava tähtsusega on toidukultuur, õpime tundma hõimurahvaste köögi-poolt - toiduvalmistamist, päritolu ja selle paikkonna erilisust. Kutsume üles toiduettevõtjaid osalema 17. juulil rahvusköövide Toidu tänaval Abja-Paluoja.

Et hoida omavalitsusi kursis soome-ugri kultuuripealinna tegevustega, soovime meeskonda kaasata igast Mulgimaa omavalitsusest kontaktisiku, kes oleks kohapealseks koordinaatoriks. Samuti oodatud on kõik soome-ugri teemalised koostöö-ettepanekud ja kohapealsed algatused. See on ainulaadne võimalus tutvustada piirkonna kultuuri ja ajalugu, tõsta Mulgimaa mainet nii siseriiklikult kui rahvusvaheliselt ning toetada ühtlasi kohalikku ettevõtlust.

Kõiki eelpool nimetatud tegevusi mõjutab praegune eriolukord, mis on tingitud koroonaviirushaiguse levikust. Me ei saa igal ajal külla kutsuda hõimurahvaid mujalt riikidest, muutuda võivad ka planeeritavad tegevused. Tuleb arvestada olukorraga ja tegutseda vastavalt võimalustele, säilitades positiivset meelt ja rahu.

Rohkem infot leiad veebist: mulgivald.ee/soome-ugri-kultuuripealinn-2021, mulgimaa.ee ja Facebookist Soome-ugri kultuuripäälinn 2021.

Rahulikku jõuluaega ja head koostööd soovides

AVE GRENBORG
Mulgi Kultuuri Instituudi juhataja

SOOME-UGRI KULTUURIPÉÄLINN 2021 AASTA TÄHTSÜNDMUSED 2021

- **16. jaanuaril** Abja-Paluoja kultuuripealinna pidulik aväritus (kuupäev võib muutuda vastavalt kehtivale olukorrale)
- **29. mail** Karksi mõisa pargis VI Mulgi pidu „Sia ja mia ütenukuun“
- **16.–18. juunini** VIII soome-ugri rahvaste maailmakongress Tartus
- **19. juunil** Abja lähistel soome-ugri pööriöö
- **27. novembril** XIII Mulgi ja hõimurahvaste konverents Abja-Paluoja

Rohkem infot: mulgivald.ee/soome-ugri-kultuuripealinn-2021 mulgimaa.ee, Facebook Soome-ugri kultuuripäälinn 2021

* Soome-ugri kultuuripäälinn 2021 logo kujutab endast mulgi mustrite ja mulgi kuue värvide linaõit, mis kätkeb endas mulkide jõukust, taassündi ning esivanemate poolt meile kaasaantud värvimaagia väge

Merru noortetuba

Merru noortetuba, mis varem kandis tegevustoa nime, pakub kolmapäeviti Öisu noortetoas koostegutsemise, meisterdamise ja mängimise võimalust kümnele noorele. Hallistes saab meid igal esmaspäeval kokku natukene rohkem.

Kokkusaamised pole kunagi ühesugused, alati on midagi uut ja huvitavat. Väga oodatud on päevad söögitegemisega, sest seal saab nii oskusi, häid retsepte kui ka kosutava kõhutäie. Heaks ajaveetmiseks oleme kasutanud ka õpetlikke mängu, mis pakuvad lastele lõbu ja teadmisi.

Anname endast parima, et tähistada ka laste jaoks olulisi tähtpäevi. Halloweeni peol oli noori palju. 30 maskides ja kostüümides tegelastantsisid, mängisid ja

Halloweeni tähistamine Kaarlis.

Foto: Keiri Mardisoo

maistasisid mitu tundi Kaarli rahvamajas. Teematilised maiustused meisterdas meie suur söber Sirli Catering, kes tuleb alati hullustega kaasa.

Öisus möllasid ilusad lumivalged Kadrid. Hoolimata vihmasajast, oli nii pealtvaatajaid kui ka esinejaid. Lauldi, tantsiti, esitati näitemäng ning pandi mõistatustega publiku ajud tööle. Kes vastust ei teadnud, sai viljasaju osaliseks. Väikesed Kadrid said oma pingutuste ja traditsioonide hoidmise eest ka väärilise kommikoti.

Ees on ootamas jõulud. Me täpselt ei tea, kuidas saame seda väga tähtsat ja ilusat aega tähistada, kuid küll me ohutu viisi ja võimaluse leiame.

TEIE MERRU
(Meritar Võro)

Kolme-kuningapäeva tähistamine

6. jaanuaril, kolme-kuningapäeval kell 18 toimub Karksi paisjärve kaldal iga-aastane jõulukuuskede põletamine. Kuused on võimalik ise eelneval päeval järve kaldale tuua või jätta nad hiljemalt 6. jaanuari keskpäevaks Karksi-Nuias oma kodukoha prügikonteinerite kõrvale ning vallahooldus korjab need peale.

MAE RAE

ÜITSAINUS MULGIMAA

Mulgi Kultuuri Instituudi välläanne

Detsember 2020 (nr 53)

www.mulgimaa.ee

Mulgimaal tettu päeväpildi tõive Tarvastu nuurmeestele auinna

Novembrekuul lõppi sihtasutuse Hiite Maja kõrraldet 13. rahvusvaheline iite kuvavõistelus. Kaits Tarvastu nuurmiist saive oma Mulgimaal tettu päeväpilte iist kah auinna.

Luuduslikest pühäpaikest tettu päeväpilte ulgan võit tervise auinna Intsu Siniälliku pildige Mändla Hendrik ja luuduskaitse auinna sai oma droonipildi "Jutumull saarest" iist Talvik Joonas, kelle pildi pääl om Võrtsjärven olev Tondisaar.

Tarvastust peri Mändla Hendrik õpip Tartu ülikoolin maataädust. Oma võidupildi tei ta 2018. aastet septembrekuul, ku käis Siniälliku matkaraa pääl. "Alliku sinakas vesi ja selle kohale paendunu vana sammelden puu akassive miule silmä ja ma kaie sedä ilu kah päeväpildi pääle püündä," kõnel Mändla.

Talvik Joonas õpip Tarvastu gümnaasiumin. Päeväpilte om ta tennu joba mitu aastet. Võidupildi tei ta kooli vilistlastege matkaten. "Mede päämine sihk olli võtta üles kodukandi pühäpaiku, sest kigist neist es ole äid pilte," kirjut Talvik iite pildivõisteluse kõrraldejile. "Pildi tei ma Tondisaare pääl, ütekõrrage tulli juhti drooni ja mitte lindega kokku pörute. Tondisaare pääl olli põnev olla linde keskel, neid olli sääil mailmatu pallu. Ma pruuvsi tetä pilte saare egäst nukast ja löüdä midägi uut ja uvitevet."

Pühäpaikest tettu pilte võistelust kõrraldep Hiite Maja joba 2013. aastest. Sii aastet tulli võisteluse pääle üle 700 tüü. Kokku anti siikõrd vällä 18 auinda, millest 11 jäi Eestimaale, viis läits Venemaa-

Mändla Hendriku Siniälliku pilt sai iite pildivõistelusel tervise eriauinna.

le ja kaits Suume. Kikki võidupilte saap nätä veebilehe pääl hiis.ee.

Pühäpaike uurmine ja iieretke om viimästel aastidel au sissi tõusnu. Tarvastu kuulmeister Kasendi Sirje om kah suur pühäpaigauviline. 2019. aastet panni ta kaits gümnaasiumipoissi tegeme uurmisetüüd Tarvastu kihelkonna aaluulistest luuduslikest pühäpaikest. Tulli vällä, et Eesti pühäpaike kaardi pääle om märgit pallat mõni Tarvastu kihelkonna pühäkotus, a täädä om, et neid om ollu pallu rohkemb. Nõnda akassive koolipoisi Lihu Timo ja Silla Reijo neid ärä unetet kotusit vällä otsma, läbi käimä ja vanembide inimeste käest mälestusi

ja muistendit korjame. Kasendi Sirje kuts ütten kah noore päeväpiltnigu Talviku Joonase, Mändla Hendriku ja Kohjus Kevini, kes teive kotuste pääl päeväpilte.

Tüü käigun saigi tettu ulka ilusit pilte ja nuurmihe saadive osa neist kah rahvusvahelisele iite kuvavõistelusele ja Villändi valla 2021. aastet kalendrepilte võistelusele. Koduvalla kalender saigi kokku nende kolme päeväpiltnigu piltest.

Oktoobrekuul tetti Kaasiku Ahto ja Mikita Valduri iistvedämisege Tarvastu pühäpaikese kah iieretk, kus tulli kokku inimesi tervest Eestist.

Ilves Kristi

Talvik Joonase Tondisaare pildile "Jutumull saarest" anti luuduskaitse eripreemia.

Saada oma jõulusuuv siikõrd mulgi keelen!

Mulgi Kultuuri Instituut Mutsup kikki mulke ja mulgimiilsit üles saatma sii aastet oma jõulusalmi ja pühädesoovi mulgi keelen. Kel vaja, saap instituudist keeleabi.

"Jõulupühäde ja aastevahetuse iil paneve pallude oma jõulusoovi kas ariligu või e-kaardige tiile. Kuna prilla pallu ringi liiku ei või, saadetes jõulusuuve kirja tiil siikõrd kindlaste viil rohkemb. Mesperäst ei võis sis mulgi mul-

gi keeli kirjute? Kindlaste oles Mulgimaalt peri inimestel, kes nüid kaugembel eläve, ää miil mulgikiilset jõulutervitust saia. Mulgimaa asutuse ja ettevõtte saadave ju kah pühädekaarte ja tore oles, ku mulgikiilset. Siand-

se tillikse tarbeteksti om ää võimalus mulgi kiilt rohkemb mede argiellu tuvva ja levite," kõnel Mulgi Kultuuri Instituudi mulgi keele ja kultuuri asjatundai Ilves Kristi.

Viil pakup instituut abi söö-

gikaarte, kuulutuste, pääliskirju, nimede jmt mulgi kiilde ümmer panemise man. Keelenõu saamis tules kirjute e-kiri aadressi pääle kristi2205@gmail.com või kõliste tel 5344 8176.

YM

Mulke seltsil om pallu laane ja vanembel ammatiraha

Üits paigake ilman om viil,
üits paigake miu jaos,
kost üitskõrd alassi tiid,
ei tää, mis saas, kui ta kaos.

Selle miu lemmikriimi om Skirja pannu mulgi murdeluule kirjuteje Osi Mare. Viisi om sõnadele manu säädnu Tauli Anu ja tantsus loonu Feršeli Ülle.

Et Mulke Seltsin om vanembe inimese, sis läap neid ridu kuulden süä ärdäs ja mõte kodu pääle neil, kes juhtuve kaugembel oleme ja eläme.

Aig om käändmän ette uut aastenummert ja meil om uhke oida kähen Mulkilde Almanaki 30. nummert.

Mis sis selle 2020. aastesehen töistmuudu olli? Aaste lei segämini koroonaviirus, mis pallu laane sassi ai. Es saa inimese enämb ütän käiä ja laanitu sündmuse tullive tõise aastese lükäte. Ei vii virisemine meid edesi, pääasi et me seltsi ütänkämistel aigust es levite ja ennest oidsime.

Porikuu 25. päeväl pannime üte märgi maha: Mulke Seltsi vanembel om sest aast oma ammatiraha kaalan, mes akkap liikma vanembelt vanembele. Sellele and oma ää sõna ja õnnistuse Paistu kirikuõpeteje Kähriku Allan. Üten ammatimärgige õnnist ta kah seltsi tegemisi ja suuv meile ütetoise oidmist ja ääd kuuntüüd. Mis sääl salate,

Uus Mulke Seltsi vanembkond. Ihen istuve seltsi vanemb Saare Ene (ammatirahage) ja kavvaaigne seltsi nōnamiis ja auliige Ilmeti Kaupo.

Pilt: Ömblus Kristjan

kuuntüü ja ütstõisest arusaamise man om tähtis, et kik selle ääs jõudumüüdä annave. Egä kiun ja vigade otsmine ei ole kedägi kuskile edesi viinu. Iki om paremb mõtelde “Kus viga näet laita, sääl tule ja avite.”

Mulke Seltsi punt om tõist aastet Mulgi mälumängul latsin

ollu. Ollime kah mulgi nädälil ja paksime mulgi kirjavara laadal rahvale raamatit.

Mitmel kokkusaamisel arutime oma paprit ja lõpus sai ommetigi mede uus põhikiri vastu võet ja uus juhatus ammatise. Seltsi vanembe ammatiaig sai läbi ja ütän otsustedi, et seltsi

vanemb Saare Ene piap seltsi ääs tüüd tegeme viil vähembelt viis aastet.

Mede tegemisi toet äste rahage Mulgi perimuskultuuri rogramm ja regionaalse kultuuritoetuse rogramm. Tänu neile olli meil mede suurmeeste sündümise aastepäeve jaos raha

Mulke Seltsi vanembe ammatiraha mõtel vällä ja tei valmis Allikvee Külli.

Pilt: Saare Madli

olemen, aga suurt rahvast es sa kokku kutsu koroonä peräs. Anime raha tagasi ja akkame jälle otsma oma laani elluviimises 2021. aastel tuge.

Almanak om kik aig ilmunu perimuskultuuri rogrammi toege ja nii juubelinumner kah sii aastet.

Uvve aastet suurembe sündmuse om kahtlemede Mulgi pidu, kus seltsi rahvas 29. lehekuu päeväl Karksin kokku saap, lõikusekuu 14. päeväl piame Tarvastu kirikun ja Simmi talun suure peo mede suurmeeste aus ja porikuu kuuluteme Kärstne mõisan vällä Adamsoni nimelise murdeluuleauinna võitje. Tegemist uvves aastes om küll. Olge kik oitu ja jääge terves!

Saare Ene

Mulke Seltsi vanemb

Kalda mesila saap ennest Mulgi märgige ehti

MTÜ Mulgimaa Arenduskoda and novembrekuul vällä 19. Mulgi märgi. Selle märgi all võip nüid oma kaupa pakku Mulgi vallan tegutsev osaühing Kalda Mesila.

Nagu nimigi ütlep, om noore ettevõtte päämine ala mesindus, pakutes nii mesindusriistu ku miisaadusi, a päämine om iki linnumagus esi. Ettevõtte tegutsep aaluulisel Mulgimaal, piap tähtsas kodukandi elu edendmist ja luuduse oidmist.

“Kalda mesila peremiis Kalda Mihkel om tubli ettevõtja, kes avitep siin kandin mesindust edesi viia. Ta om küll viil nuur miis, a kangeste edesipiidlik ja akkaje,” kitt arenduskoa juhatusesi miis Orave Dmitri.

Mulgi märk om Mulgimaa Arenduskoa puult ellu kutsut

Kalda mesila iistvedäje Kalda Mihkel võip nüid oma kaubale Mulgi märgi pääle panna.

Pilt: McGinley Tuuli

selle jaos, et tähiste sedäsi väärt Mulgimaa kaupa või elämusi. Tänu sellele saave ettevõtja Mulgimaa kaupa parembini pakku ja uusi kundesit löüdä.

Edimese Mulgi märgi anti vällä 2019. aastet algusen. Seni om vällä ant 19 Mulgi märki.

ÜM

Villändimaa ettevõtluseauinde jagamisel 13. novembrel sai Mulgi Väiketootjate Liit uhke aunime – aastet maaelu edendeje 2020! Liit luudi 2018. aastel ja prilla om liikmit joba 20 ümmer. Viimätsse aa tähtsambe tegemise om mulk.ee veebipoodi luumine ja mulgi kauba riulide panemine puutesse üle Eesti. Pildi pääl om Mulgi Väiketootjate Liit Tartu Lõunakeskuse Eesti söögi päeväl. Mulgi kaupa pakuve leti taga Palu Kasper ja Filippova Natalia.

Pilt: Põdra Ain

Kudas te latsen mängside? ek Rahvaluule korjamine suvitsel Mulgimaal

Mineve suvel ollive Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi inimese Mulgimaal, päämiselt Mõisakülä, Abja ja Karksi-Nuia kandin välitüüdel. Raha selle jaos tullu kultuuriministeeriumi Mulgimaa perimuskultuuri toetamise abinõust. Sihk olli korjate 1930. -1940. aastidel Mulgimaal sündinü inimeste käest mänge ja mälestusi.

Eesti Rahvaluule Arhiivi ja mujale kah om ennembki korjat Mulgimaa mänge, näituses õvemänge ("Mädämuna", "Kull" ek "Täks" jne), palli- ja papremänge, lüümise ja viskamise mänge, paetamise ja pimemänge jne. Rahvaluule arhiivin om kah vanembit mänge, mille om 1930. aastidel kokku korjanu Alliste kihelkonna Araku ja Vana-Pornuse algkooli latse.

Latsepõlv om nüüdsel aal tõistmuudu ja arvutimängumuud om kähku pääle tullu. Sedäsi võive vanembe mangu ära kadude. Selleperäst om mänge korjamine prilla väige tähtis.

Uursime, mida prilla joba vanembe Mulgimaa inimese oma latsepõlvemängest mäletve. Nimetedi mitmit vällän mängevit mänge, nagu "12 pulka", "Kardul", "Tagumine paar vällä", "Ane-luige, tulge kodu", "Kaps-tapä", "Värvi" ja pallu muid mänge kah. Vastajide koolin-käimise aal mängevit vahetunden laulege ringmänge, nagu "Me läame rügä löikame", "Mia ole rikas miis". Nagu mujalgi linnun ja aleviden, mängevit Mõisakülän kah uulitside ja murulatsel pääl. Kokku tullive üte uulitse latse, kodust kaugembele minna es võigi. Mängumaas ollive kah tiiraavi, kos olli keväde ää paa-diksit ujute. Purjedege puust,

puukoorest või paprest paadi tetti esi.

Kasumine ja mängmine II ilmasõa aal olli esitmuudu. Sõa-aa laste jaos olli peris aril-lik mängmine sõast maha jäänu löhkemoona, laskeriistu ja sõa-tehnikage. Kõneldi sellest, kudas latsen käiti neid korjamen Mõisakülä jaaman, kos Saksa vägede taganemise aal 1944. aastel lahvat laskemoonarong. Abja-Paluoja kasunu naine kõnel, kudas vanembe velle ta sõamoona otsmisele ütten võtve ja tagasi kodu minnen ollive ta püksitas-ku varandust nii täüs, et püksi tahive maha sadade. Liivakastin mängevit püssipadrundege, mes säräsive uhkeste. Leitu rakettege tetti jõulu aal aupauku. Kuna sedä tetti nõukogude aal, oles poisi vahele jäämise kõrral kõva karistuse saanu.

Lastel es ole kuigipallu manguasju, neid pidi esi tegeme ja nõnda mängevit kige sellege, mes kätte saadi. Poistel om meelen poistekamban kuun käimise, ütenukuun ojumine ja kalapüüdmine. Tüdruku kõnelive pupedege (tihti üteainsa omatettu pupe) või paprenukkege mängmisest. Ää meelege lugesive latse aaviites raamatit. Tulep vällä, et latsepõlven karjan käinu inimestel om esieralik tugev side luudusege. Kõneldi näituses põllu- ja mõtsalille korjamisest ja neist rantsi punumisest. Aaviites mängevit kiviksidgege või kiiguti puuossege.

Mõnigi kõrd tullu aaluuliste sündmustege seot latsepõlvemälestuste man vällä laste oma vaatenukk. Sõamoona mängevisege olli seot Mõisaküläl palamine, mitu kõrda tullive jutus küiditamine, koloose luumine ja mõtsavelle. Kasumine rassel aal jätäv oma jälle. Üits jagu kõnelejit pidäsive oma latsepõlve rasses, kuna pidive pallu tüüd tege-

Metste Kristi ja Usin Astra pildialbumit vaatemen Astra kodun Mõisakülä Kamarel.

Pilt: Tamme Kadri

me ja elu olli vaene. Tõise jälle mäletive oma latsepõlve parembet puult. Mängmine ja tõise latseaa tegemise käive arilgulid iki selle parembe poole manu.

Uursime kah näituses sedä, kas ja kui tihti latse vitsa saive. Tulli vällä, et vitsaandmise ollive pereden esitmuudu, a enämbiste ariligu. Arvamine, nagu oles ennemb sündinü rohkemb vitsa saanu, es pia mede vastajide man paika. Vitsasaamise võisive olla siiamaani meelen, mitu kõrda kõneldi põhjaliguld sellest, miaste pahanduste iist karistedi. Vitsasaanude võisive alandust tunda, a arvati kah, et vitsa anti õige asja iist. Nõnda sai aimu kõnelejide tõespidämistest, arvamistest ja arusaamistest. Laste

karistamise teema om seot kah prilla rahvaluule arhiivin käimän oleve vägivalla-uurmisege (<http://kratt.folklore.ee/ctrl/et/Kysitluskavad/andmed/21>).

Korjassime viil kotusseperimust, lustilisi juhtumisi, täädust laulmise, pillimeeste, mulgi keele kõnelemise jm perimuse kohta. Kokku saime üle 21 tunni lindistusi, usutime 15 inimest. Välitüüdel aive inimestege juttu Orase Janika, Sarve Mari, Tamme Kadri, Tuisu Astrid rahvaluule arhiivist. Avitve, juhative ja paksive üümaja Mõisaküläst peri Metste Kristi kultuuriloolisest arhiivist ja kirjandusmuuseumi endine tüüteje, rahvaluuleuurja ja emäkeeleõpeteje Vahtramäe Ell.

Edespidi tahetes kokku korjat mangu ja latsepõlvemälestustetä avaligus lastemänge tääbekogun Ukauka (<http://folklore.ee/ukauka/arhiiv>) ja kirjandusmuuseumi tääbekogun Kivike (<https://kivike.kirmus.ee/>). Ku kennigi tahas viil oma latsepõlvemälestusi jagade, sis võtame kaastüü tänuge vastu. Neid võip saata e-kirjage: kratt@folklore.ee või postige: Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv, Vanemuise 42 Tartu 51003.

Aitüümä kigile, kes ollive meile kogumisetüü man abis!

Tuisu Astrid

Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivist

Mulgi kiil: Ilves Kristi

Mulgi Elämuskeskus oodap lugusit, asju ja päeväpilte

Mulgi Kultuuri Instituut luup Tõrva valda Ala küllä Mulgi Elämuskeskust ek külästuskeskust, mes tutvustep Mulgimaad ja mede kultuuri. Püsivälläpaneku ja tõiste näituste ettevalmistemises korjap keskuv nüd põnevit lugusit, päeväpilte ja asju, mes om peri 19. aastesaa lõpu või 20. aastesaa akatuse talumajadest. Kasute juhust ja jaga oma lugu Mulgi Elämuskeskusege!

Välläpaneku ja muuseumikogu jaos oles vaja vanu päeväpilte ja elu-uunest peri asju: puhvet, nõudekapp, kummut, raamatukapp, tooli, laud, diivan, väike lavvake, seinäkell, lavvalamp, vaas, söögiriista, iluasja, liniku, diivanipadja, käsitüü, selle aa rööva jne. Tähtis om manu panna asja lugu – täädus selle kohta, kust asi peri om, kus sii tettu om, kes sedä tarvit jmt.

Palume saata oma lugu ja päeväpilt ja/või päeväpilt asjast

e-postige mulgielamuskeskus@gmail.com. Võtame tedege ühendust. Kokku kogutu materjaal jääp Mulgi Elämuskeskusege.

Annetejide vahel lääve luusi Lossispaa Wagenküll ainna:

- pilet katele lossispaa vii- ja saunakeskusege,
- üümaja katele üttes üüs tulekuge P-N Pargimaja katelisen kambren.

Küsi manu: Roomets Sille, tel. 5855 1811.

Mulgi kiil: Ilves Kristi

Umbes siandsit asju otsip luudav Mulgi Elämuskeskus oma kogu jaos. Pildi pääl om Timpka elumaja kammer.

Pilt: ERM

Pildi om joonistenu Rosenbergi Ülle

Rõõmurikast
pühädeaiga
ja
ääd uut
aastet!

Mulgi Kultuuri Instituut
2020

*Siit suure saaniteki alt tulep mede suuv.
Usume, et rõõmsa pühä kigile ta tuup.*

Uvvembet lugemist

Valmis om saanu Mulke Almanaki 30. nummer. Osa lugusit om mulgi, osa eesti keelen. Tõiste teemade kõrvan saap siikörd lugede mulkest mede Riigikogun, mulke tammemõtsast, Mulke seltsi kogukonde, Mulgi Kultuuri Instituudi ja Mulgi segakoori selle aaste tegemistest, Mulgimaa peremängust jpm. Viil saap lugede kodukandilugusit nii prildasest ku ammutsest aast, almanakin om kah ulka luuletusi ja nii vanu ku uusi päeväpilte. Täädust saap kah vällä tullu raamatidest, soovites õne sünnipäevälastel ja mälestedes kadunit.

Almanaki ind om 5 eurut ja ostusoovist tules täädä anda seltsi vanembele Saare Enele tel 5070846 või kirjutte enesaar0404@gmail.com. Raha kanda Mulkilde Seltsi arvele a/a EE431010302007073003 ja manu kirjutte "almanaki eest".

Nalla kah

Pingviin ja sebra lääve päeväpiltliku manu sõbrapilti tegeme.

Päeväpiltlik küsüp: "Kas ma tii iki värvipildi?"

"Ei ole vaja, mustvalgest avites küll," ütleva sõbra.

Kaits jääkaru kõnnive kõrben. Üits ütleva tõisele: "Küll siin piap iki nilbe oleme, et nõnda pallu liiva om maha pant!"

Siberi miis tulep oma Eesti sõbra manu käimä. Sii küsüp: "Mede jaos om Siber üits äräütlemede mõtsik kotus. Kas te sääl jõule iki tähistede? Kõnele, mes sul viimästest jõulest meelen om?"

"Päämiselt kuusk," kostap si-

berlane.

"Ohoh, teil olli sääl jõulupu!" imestep eestlane. "Ei ole sii sis nõnda mõtsik kant midägi! Ollide kik kuuse all?"

"Ei, me ollime kuuse otsan, kuuse all ollive undi."

Tohter: "No nõnda, ärrä Tamm, sia olet jälle purjun. Kas ma es ütleva, et pallalt üits pudel olut päevän?"

Tamm: "Ja-jah, a kas sa tõeste arvat, et sia olet ainumas tohter, kelle man ma käi!?"

Ambatohtre man võtap mulk kigepäält vällä oma rahakoti.

Ambatohter: "Miule ei ole vaja massa."

Mulk: "Ma ei mõtlegi massa.

Ma tahas pallalt oma raha enne narkoosi üle lugede."

Mihe omavahel: "Teil, poissmeestel om jõulu iki pidu ja pillerkaar. A mia panni kingituse naisele kuuse ala."

"Noh, ja naine?"

"Otsip siamaani. Meil om ju 20 ektarit mõtsa ..."

Kaits last omavahel. Üits küsüp tõise käest: "Kui vana siu veli om?"

"Aastene."

"Imelik, mede kutsik om kah aastene, a kõnnip kaits kõrda parembini ku siu velleke."

"Mes siin imeste om? Tal om ju kaits kõrda rohkemb jalgu kah."

Latsela

Liisi ja Lusti piparkoogitaigent tegemen

"Auh, auh, auh, auh."

"Lusti, mes sa augut, ma tahas viil raasike magade!"

"Auh, auh, auh, auh," es jätä Lusti aukmist ja ai Liisi sängüst vällä.

Ku Liisi üles ärgäs, sai ta aru küll, mikerperäst Lusti nõnda rahutu om. Terve kammer olli ääd lõhna täüs. Emä olli köögin midägi kütsetemen.

Liisi juusk Lustige küüki ja näi, et emä olli lavva pääle savist kausi panden, mille sehn ta ikki saiataigent tei. Potin leedi pääl podisi vedelik, mes vägä makjuse lõhna üles ai.

"Emä, mes sul sääl potin om?" küsse Liisi ja Lusti vahk suuril silmil poti poole.

"Ma tahas täempe piparkoogitaigent ärä tetä, sii peas raasike seisma, sis saap jõulus piparkuuke tetä. Potin om mul suhkrusiirup, mille sissi me selle saame tetä," sellät emä.

"Emä, mia tahas siut kah avitel!" üüd Liisi.

"Sii om tore, ku sa miut avitet, sis õpit esi kah piparkoogitaigent tegeme," rõõmust emä.

"Mes ma kigepäält tetä saas?" küsse Liisi

"Võta sääl lavva pääl nii maitseaine, mes ma ole kokku segänu, ja paneme nii siirupis, sis laseme sellel raasike aiga jätude," õpet emä.

"Mes sa sinnä sissi pannit, et sihände ää lõhn üles lei?" küsse

Liisi.

"Siia pannas vürtsi, karde-muni, invent, muskaati, kaniili, nelki ja suula kah. Nii om vaja äste purus tampi, et tükke sissi ei jääs, sis om ää," sellät emä tütrele.

"Oh ku pallu asju om vaja, miul nii küll miilde ei jää!" imest Liisi.

"Ärä muretse, selle jaos om ülestähendet õpetuse, mille siu vanaemä om miule jätten ja mille mia sulle jätä," ütleva emä Liisit kallisten.

"Paneme nüid selle poti siia pengi pääle jäädüme, sis saame peräst vallalopit muna, vat-tu lüüdu või, jahu, apukoore ja viimästes viil jahu sissi segäde," sellät emä potti tõsten.

"Nüid lääme kambre ja ot-sime jõulukuline kah üles, esä lubas täempe kuuse tuvva," kuts emä Liisit.

Liisi rõõmust emä jutu pääle vägä ja juusk pakilt kambrese. Emä võtt kapist karbi, mille sihen ollive iluse, siräve jõulukuuli.

Äkki kost köögist potikolinet. Emä juusk küüki ja näi, et Lusti olli poti tabureti pääl maha aanu ja siirup olli köögi pörmandu pääl laiali. Koer kaabas kápäge oma kuunu, mes olli paksult siirupine.

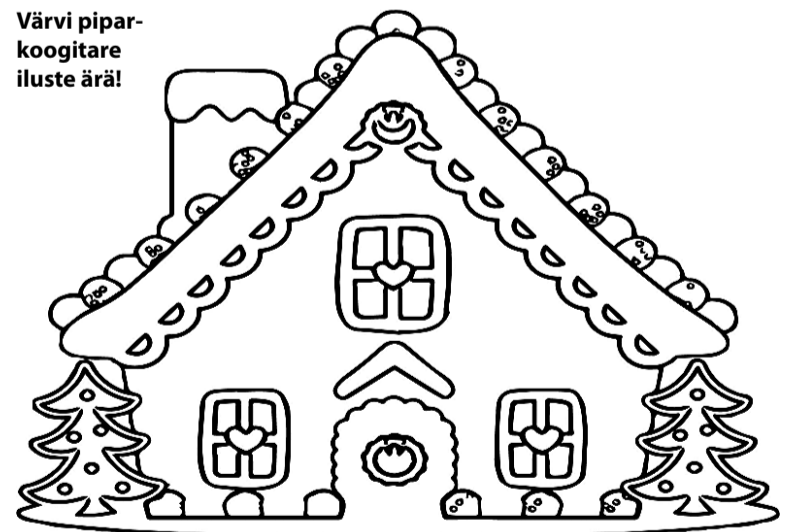
"Nüid me ei piagi piparkuuki kütseteme, meil om elun piparkuuk köögin, magus peni," naar emä selle asja pääle.

Laande Alli

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna. Kirjutte sii jutti pääle!

RUSIKIDEGE TARGA SÕNADEGE RUMALE SÕDIVE.

Värvi piparkoogitare iluste ärä!

Mulgi Kultuuri Instituudi välläanne Üitsainus Mulgimaa

Aalehe välläandmist toetevä Eesti Ravakultuuri Keskuse Mulgimaa perimuskultuuri toetemise abinõu, Tõrva, Mulgi ja Viljandi vald.

Toimetus:

e-post: mki@mulgimaa.ee

post: Mulgi Kultuuri Instituut, Leerimaja, Kulla küla, Mulgi vald, 69509 Viljandimaa

toimendei: Kristi Ilves, tel 5344 8176

Toimendusel om volli kirjatükke parande ja lühembes tetä.

Eesti Rahva Muuseumi ja Tagurpidi Maja külastus

Peale kahetunnist sõitu jõudsimme oma sihtpunkti – Eesti Rahva Muuseumi. Hiiglaslik ja modernne maja, mille kõrgus on 16 meetrit, oli selle reisi peamine vaatamisväärsus. Sisse minnes jäime esiruumi, kus meid varsti kaks giidi tervitasid. Et kõigil oleks võimalikult huvitav, jagati nooremad ja vanemad erinevatesse gruppidesse. 6.–9. klassi giid Kadri-Liis juhtis meid kõigepealt esimese püsinäituse „Kohtumised“. Seal läbisime ajarajad Vabaduse aeg, Moodsad ajad, Ristiusu tulek, Paralleelilmad, Talu elu ja talu ilu ning Inimene ja keskkond. Vabaduse aeg vaatleb giidi sõnul Eesti elu viimasel veerandsajandil. Ta selgitas, kuidas iseseisvumise taastamisel said mõjutatud kõik valdkonnad alates inimeste töökohtadest kuni koolideni. See aeg andis võimaluse ise valida, millega tahad tegeleda või mida õppima minna. Vabaduse ajal hakkas sisse tulema ka rohkem valikut turgudel. Toimusid riide revolutsioonid saastamise ja tööstuse vastu, millepärast kadus ka mingiks ajaks üle Eesti kollane riie. Popiks said plastmasskotid, eriti veel

kui need olid pärit välismaalt. Tõusis elatustase ja levis arusaam üksikisiku vabadustest. Saime teada, et vanal ajal olid väga kõrgel kohal suhtlused ja tuttavad. Kellega sa sõber olid, võis muuta su elu korralikult kaliibril.

Ristiusu tulekul saime näha, kui palju see paganliku eestlase elu muutis. Tutvusime Vana-Eesti jumaluste ja haldjatega. On teada, et vana viljakuse jumalat Pekot anti ja laenutati pidevalt majast majja, et rohkem viljaõnne tuleks.

Paralleelilmad heidavad pilgu aastas 1939–1989 ehk Teise maailmasõja ja sellele järgnenud suure vastasseisu, külma sõja aega. Eesti inimesed korraldasid oma elu ja kogesid tegelikult kooliõpikusse jõudnud „suurt ajalugu“. Nägime vanu medaleid ja lippe, seejuures ka Eesti ametlikku trikoloori, mis sai alguse tänu Eesi Üliõpilaste Seltsile, kelle lipp puhkab nüüd valve all.

Talu elu ja talu ilu näitusel uurisime, kuidas vanas Eestis elati ja kuidas meile tuttavaid sööke, jooke ja materjale sellel ajal valmistati. Esmalt sisse astudes jäid silma erinevad rahvarõivad nii tööde kui

Sugulasrahvastel külas.

Foto: Anneli Merila

pidude jaoks. Avastasime, kuidas tehti lina või juustu ning kuidas saadi villa ja liha. Saime näha erinevaid tööriistu, olgu siis lamba nülumiseks, hobuse rakendamiseks või lina pesemiseks. Nendel aegadel oli tähtsaim metsa olemasolu. Kuna metallitööd käisid paljudelt üle pea, tehti enamasti tööriistu, nõusid ja muid vajalikke tarbeid puust.

Viimane koht esimeses näitussaal oli „Inimene ja keskkond“. Uurisime lähemalt inimese ja kesk-

konna suhteid ning nägime läbi omaenda silmade, kuidas käis sõjapidamine, meditsiin, kaubandus ja põllundus.

Pärast seda sisenesime näitussaali „Uurali kaja“. Enne treppi oli suur projektor-kaart infoga, kus tollane rahvas elas ja asus. Peale selle sai veel kuulata, kuidas mõned sõnad eri keeltes kõlasid. Kui olime trepist alla jõudnud, läksime läbi helendavast koridorist, sinise põranda all „kalad“ ujumas. Eesti Rahva

Muuseumi püsinäitusel „Uurali kaja“ saime vastused põnevatele küsimustele soome-ugri rahvaste kultuuriliste ja mõtteilma seoste, aga ka keelte ja geenide kohta. Samuti andis väljapanek põgusa ülevaate soomeugrilaste tänapäevasest olukorrast. Näitus on pühendatud soome-ugri omariikluse põlisrahvastele, kes asustavad hiiglaslikku maa-ala Euraasia põhjaservas Skandinaaviast ja Läänemerest Taimõri poolsaare ja Jenissei jõeni Siberis. Saab vaadata animatsioone ja videolõike nende rahvaste tänapäevasest elust. Lisaks näha soome-ugri rõivaid, tarbeesemeid ja tööriistu.

Volga jõe keskjooksul ja selle lisajõgede ääres elavad mordvalased ja marid on ühed rohkearvulisemad soome-ugri rahvad Venemaal. Nime tus mordvalased tähistab õigupoolest kaht lähedalt suguluses olevat rahvast: ersasid ja mokšasid. Lõpuks jõudsimme ka põhjarahvaste ruumi.

Peale giidiga huvasti jätmist asus meiega tööle härrasmees, kes jagas meile paberid-pleiatsid ja juhtis tagasi esimesse näitussaali, kus seekord läks tähelepanu premär-

kidele. Ta seletas, mida iga sümbol tähendab, miks ja kuidas nad tekkisid, kuidas neid juurde tekitati ja milleks neid vaja oli. Käisime saali uuesti läbi ja siis viidi meid suurde puutöötuppa, kus anti pannilabidas ja tulepliatsi ehk põleti. Meil oli võimalus disainida väike pannilabidas, millel oma loodud peremärk. Töötoast tulles oli igalühel käes köögitööriist tema enda joonistustega.

Enne tagasisõitu jõudsimme ka Tagurpidi Majas ära käia. Maja seisis tagurpidi, ainult üles viiv metallist trepp oli õiget pidi. Sees oli viis tuba, mis iseenesest oleksid hästi disainitud ja töötavad, kui nende mööbel tagurpidi ei oleks. Enamus lastele oli see justkui mängumaa, sest esemed, mis tavaliselt elutoas jooksmist takistasid, olid nüüd õhku tõstetud. Maja ümber oli ka metallvõrest teerada, kust sai maja igast küljest näha. Kui kõik olid ringi vaatamise lõpetanud, astusime bussi ja sõitsime pimedas õhtus koju.

HELINA SUURPUU
Halliste põhikooli
8. klassi õpilane

Traditsiooniline mulgi kultuuri laager

Õpitubades oli palju põnevaid tegevusi.

Foto: Milvi Kull

Tänavune mulgi kultuuri laager algas vilka tegevusega õpitubades. Õpetaja Vilja juures sai mulgi keeles laulda ja paberit rebida. Kusjuures toimus lausa paberirebimise võistlus ehk siis, kes suudab rebida kõige pikema riba.

Õpetaja Milviga sai meisterdada toredaid meeneid ning õpetaja Inga juures joonistati Mulgi mustreid paberist kinnastele, sokkidele ja mütsidele. Õpetaja Airika õpetas pille mängima ning saime ka Mõlk-

ky-nimelist viskemängu mängida.

Õpetaja Anneli õpetas erinevates gruppides mitmesuguseid asju. Mina osalesin suuremate grupis, kus lugesime mulgikeelsest Tähekesest luuletust. Üks poiss luges luuleridu „Ulu-alla kutsa pugese...“ valesti. Ulualusest sai ullalalalal... Õpetajal oli mõte loetud luuletusest räpp teha. Koos leidsime, et valesti loetud ridadest võiks saada meie loo refrään. Taustaks arvatist leitud fonogramm ja piisa-

valt proovi tehtud, otsustasime seda lugu koos kogu laagri rahvale ette kanda. Meie jaoks oli nalja palju.

Igal aastal on kombeks läbi viia õpetaja Milvi korraldatud helkurijaht pimedas koolimajas, mis on alati oodatud võistlus. Peale seda oli autasustamine.

Suur tänu meie imelistele kokkadele keelt alla viiva kolme toidukorra eest.

EMILI GASTON
Halliste põhikooli õpilane

Kokkuvõte 2020. aasta J. Rannapi jutuvõistlusest

Jaan Rannapile pühendatud jutuvõistlus sai alguse 2011. aastal, kui kohaliku päritolu kirjanik, Jaan Rannap, sai 80. aastaseks. Inspireerituna Jaan Rannapi kirjutatud Abja kooli lugudest raamatus „Agu Sihvka annab aru“, sai võistluse peaaühinnaks Agu Sihvka preemia. See on rahaline preemia suuruses 50 eurot ja seda tasustab Mulgi vald.

Igal aastal 3. septembril, Jaan Rannapi sünnipäeval, kuulutab Abja Raamatukogu välja uue jutuvõistluse teema.

Tänavuse, juba üheksanda, jutuvõistluse teemaks sai valitud „Ajab aga naerma“, kuna Jaan Rannapi loomingukski on huumor aukohal. Žürii lootis, et laekub palju lõbusaid lugusid, pidi aga üksmeelselt nentima, et sellist lugu, mis naerma paneb, ei olegi

nii lihtne kirjutada. Kuigi naljakaid seiku oli, siis nende edastamise oskus jättis soovida. Enim meeldisid jutud, kus räägiti enda elus toimunud naljakast juhtumist. Ja kui see oli esitatud nii, et nali jõudis ka teisteni, oligi hea tulemus saavutatud. Olid ka mõned hästi kirjutatud tööd nalja teemal üldiselt, aga eelistasime konkreetset naljakat lugu. Osalejaid oli seekord 42. Agu Sihvka preemia vääriline töö eristus ülejäänutest siiski kergelt ja kõik žürii liikmed olid üksmeelselt nõus.

Žürii koosseisu kuulusid:

Eve Raska (Kamara Raamatukogu)
Leida Lepland (Abja gümnaasiumi endine õpetaja)
Anne Järvis (Õisu raamatukogu)
Ingrit Porkanen (Abja

raamatukogu)
Mariliis Järvelt (Abja raamatukogu)
Esiletõstetud tööd:

4-6 kl.
I Ilyssa Tinn
II Grete-Liis Saarman
III Altaia Ilson

7.-9. kl
I Kert Klaus
II Kristofer Voodla
III Angelika Tukki

10-12. kl.
I Tambet Jõgi
II Jako Jänes
III Karmen Kask

2020. aasta Agu Sihvka preemia vääriliseks osutus 9. klassi õpilase Urmet Sikka töö, kes tegi sõbrale humoorika jõuluingi.

Tänu kõigile kaasalõjatele!

INGRIT PORKANEN

Lillist Tartuni. Linast ERMini

30. oktoobril osalesid Halliste põhikooli 6. ja 7. klassi tüdrukud-poised koos õpetaja Anneli ja sotsiaalpedagoog Riinaga Lilli loodsmaja korraldataval õppepäeval „Lina – seemnest sargini“. Läbi mitmekesise tegevuse, näitlikustamise ja proovimise saime teada ja kogeda, kuidas lina algusest lõpuni töödelda. Samuti oli võimalik sööta küülikuid ja kitsi, sulle-mulle saega puid saagida, kapsast riivida, kangastelgedel vaipa kududa, linast kotti kaunistada ning mulgi korpe küpsetada. Ja lisaks kõigele kuulda ja rääkida mulgi keelt.

Hingedepäeval käisime Halliste kalmistul. Lapsed

ja õpetajad väikeste gruppide viisid küünla oluliste inimeste haudadele: kooliasutajale Jaan Rannapile, mõnele endisele töötajale, August Kitzbergi vanematele ja Abja mõisnikule. Saime kokku surnuaedade spetsialisti Maire Salaga, kes rääkis surnuaiakommetest ja -kultuurist ning arhitektuurist. Oma uurimistööd tehes on Maire Sala kokku kogunud hulganisti fotosid Eesti surnuaedade kabelitest, värvatest ning kõigest sellest ta huvitavalt ka rääkis. Fotokogu on praegu meie koolis ning sellega saab tutvuda raamatukogus.

3. novembriks oli õpetaja Enn Raiestel 7.–9. klassi

noortele planeeritud matk Nigula rabas. Ilm oli ilus, rabajärv suur ja kauneid looduspilte pakkuv. Turnides vaatlustornis ja laudteel, saime giidilt vajalikku infot rabade kohta. Tagasiteel juhtus ka väike õnnetus, Markus astus laudteelt kõrvale ja juba ta mudas supleski. Täpselt nii nagu giid oli eelnevalt õpetanud, kuidas rabamülkast välja sipelda, Markus toimiski. Tema ees kõndinud Aleksander proovis ka mudasupluse järele ja kahest poisist said kogu teekonna kõige tegijad ning sellega saab tutvuda olid nad koolis ja juhtunust õnnelikkuse sära veel näos, terved kui purikad. Lõpp

hea, kõik hea.

5. novembril olime teel Tartu linna. Õpetaja Milvi Kull organiseeris sõidu ERMi. Eks iga õige eestlane peab ju seal ikka ära käima. Kuna kevadel jäi mulgi kultuuri laager koolimajas ära, siis projektiraha eest saime sõita ja osaleda töötubades. Hea kõhutäis ERMi sööklas veel pealekauba.

18. novembril käisime Ugalas vaatamas noortekrimikat „Piruka magus põhi“. Nädal hiljem osalesid meie lapsed maakondlikul Pähklipureja mälumängul, mis toimus veebi vahendusel. Kolmas koht pole sugugi paha!

Kuu lõpus pidid 6.–9. klas-

Pead pilvedes.

Foto: Anneli Merila

sid distantsopele jääma ning eks näis, millal jälle midagi nii toredate, seikluslikku ja õpetlikku ette võtta saab.

ANNELI MERILA
Halliste põhikooli õpetaja

Karksi-Nuia on esindatud lauluvõistluse finaalis

Marta-Liisa Reinbach.

Foto: Jaan Männik

laulusaatesse „Tähtede lava“. Väga hästi läks tal ka TV7 laulusaates „Laulumaa“, kus ta valiti publikuhääletusel finaali.

Elame Marta-Liisale kaasa ja hoiame põialt nii „Tähtede lava“ kui ka „Laulumaa“ finaalkontserdil!

ANNE GOMAA

Marta-Liisa lauluõpetaja

Uus aasta toob klassikataheda Karksi-Nuia

Koostöös Eesti Kontserdiga annab Karksi-Nuia kultuurikeskus võimaluse noortel klassikatahedel särada. ETV kanalilt tuntud ja armastatud telesaade „Klassikataheda“ lõpetas oma viienda hooaja. Žürii ja televaatajate hääletega pärjati Klassikataht 2020 tiitliga saate ajaloo noorim võitja, pianist Tähe-Lee Liiv ning tuntuks said ka paljud teised andekad noored.

Jaanuaris ja veebruaris on võimalus näha saates osalenuid esinemas ka Karksi-Nuia kultuurikeskuses. 7. jaanuaril kell 18 esinevad Tähe-Lee Liiv (klaver) ja Karl Tipp (saksofon) ning 18. veebruaril kell 18 Helin Hallik (kitarr) ja Kristjan Jaanek Mölder (bariton). Piletid 7 eurot/sooduspilet 5 eurot.

Anna ka sina noortele tähtedele võimalus särada. Kohtumiseni Karksi-Nuia kultuurikeskuses!

MAE RAE

Karksi-Nuia Pensionäride Ühendus soovib kogu valla rahvale head tervist, rahulikku perekeskset jõuluaega ja aastavahetust!

Eakaid ootame jututuppa 26. jaanuaril kell 11

Mardipäev koos väikeste sõpradega

Halliste põhikooli 4. klassil on saanud toredateks traditsiooniks käia mardipäev või kadripäeval Halliste lasteaia marti või kadrit jooksmas. Seekord jooksid marti lasteaialapsed ja kadrit koolilapsed. Arvestades olukorda, oodati mardikadrisid õues. Jagati martide ja kadride tarkusi, sooviti loomadele tervist, järgmiseks aastaks head viljasaaki ning seda, et lapsed ikka terved oleksid ja hästi õpiksid. Esitati mõistatusi, lauldi ja mängiti laulumänge. Pererahvalt olid martidele ja kadridele tänutäheks maiustused. Aitäh tore-

Väikesed Mardid.

Foto: Milvi Kull

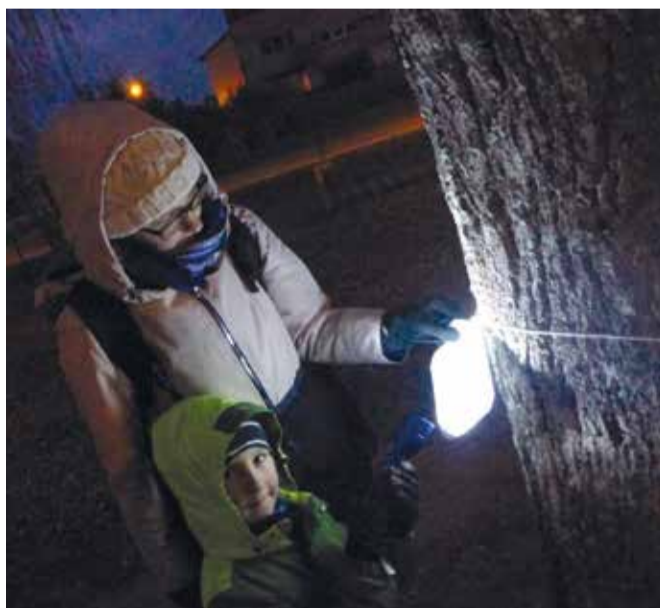
da koostöö eest lasteaia õpetajatele!

XIII Mulgi valla laste pärimuspäev „Väikesed

virred“ ja mardipäev toimus Karksi-Nuia kultuurikeskuses. Kõik osalejad pidid seoses rahvajutu aastaga esitama rahvajutu kas lavastusena või ette lugema. Olid väga toredad etteasted ning vahvad kostüümid. Meie koolist osales seitse õpilast. Emili esitas mulgi keeles jutu Vana-Kariste Saapa talust, mille oli oma isa loo põhjal kirja pannud Jaan Jung. Terje Puustaja tutvustas, kuidas vanasti mardid ennast riidesse panid ning kes neil kaasas olid.

MILVI KULL
Halliste põhikooli õpetaja

Kuidas olla nähtav ja terve?

Alek emaga orienteerumisülesandeid lahendamas.

Foto: Annika Artla

Karksi-Nuia lasteaia vanemad rühmad osalesid septembri lõpus Ly Laanemetsa juhendatavas Lilli looduskeskuse programmis „Päiv mõtsan“. See andis innustust alustada metsateemalist projekti. Kuna lastel tekkis huvi ja palju küsimusi, hakkasime Oravate

rühmaga otsima vastu-seid ning saime paljude põnevate avastuste osaliseks.

Sügisel kulgedes muutusid päevad lühemaks ja pimedamaks. Oli aeg teha ennast nähtavamaks ja samas leidsime, et ka puud lasteaia

õuealal võiksid olla mär-

gatavamad. Puid saab vaadelda küll päeval, kuid soov on neid näha ka pimeduses. Sellest tekkis mõte korraldada lasteaia õuealal orienteerumine „Puud nähtavaks“ koos laste ja nende vanemaga. Ettevõtmist toetas helkuritega Maanteeamet. Tegevus osutus väga põnevaks: sai taskulambi valguses üles-andeid lahendada ning liikuda õuealal puu juurest puu juurde. Ürituse edenedes liitusid meiega ja läbisid raja ka lasteaia töötajad. Tore oli näha, et kõik suutsid trotsida tujukast sügisilma ja leida endis koostegemise rõõmu. Vanemate positiivne tagasiside ja hoogne kaasatulek oli parim tänu ja innustus meile.

Eriline tänu Maanteeametile toredate koostöö eest!

Viimasel ajal on olnud palju arutelusid tervisliku liikumise teemadel. Viljandimaa Tervisenõukogu üleskutse lasteaedadele „Mehed liikuma“ pani meid kõiki mõtlema, kuidas hoida meeste tervist ja teha seda läbi liikumise. Algas ideekorje, kus tuli palju häid mõtteid, toredaid ettepanekuid ja ideid lastelt, lastevanematelt ning lasteaia töötajatelt. Ideed kogus kokku Annika Artla. Viljandimaa Tervisenõukogu toetas lasteaia ideed „Fotopeitus“ ergutuspreemiaga. Aitäh kõikidele kaasmõtletajatele!

Soovime kõigile turvalist liikumist ja liiklemist. Olgem nähtavad ja märgakem üksteist!

ANNIKA ARTLA,
TRIINU RIIIS
lasteaiaõpetajad

Motoklubi Karksi Racing Team täiendas karikariiuleid

Ragnar Valdstein.

Foto: Gulbe Agrija

Tänavuse motomeeste võistluskalendri lõi koroonaviirus korralikult uppi. Kuni suve keskpaigani said mehed ennast „praadida“ ja oodata võistlusarevuses, mis ja kuidas üldse toimuma hakkab.

Kui tavaliselt on Karksi Racing Team'i sõitjad tulnud ka Lätimaalt karikatega koju, siis keeldude tõttu läksid seekord paljud sealseid auhindu jagamisele vaid rahvuskaslaste vahel. Vaatamata lühikesele hooajale ja sellele, et haigusaastal oli meil vähem mehi stardijoo-

nel, saime siiski karikariiulile kena täienduse.

Endiselt on oma head kiirust ja vormi enduuroadadel näitamas Ragnar Valdstein ja Mairo Martik. Ragnar Valdstein #199 nimetas hooaega raskeks ja kummaliseks, aga siiski kuulub talle tänavune Balti meistritiitel enduurosprintis ja pronksmedal Eesti meistrivõistlustelt kestuskrossis. Mairo Martik #58 oli Eesti meistrivõistlustel enduuro E1 klassis kolmas ja Balti meistrivõistlustel enduurosprinti E1 klassis

samuti pronksil. Motokrossi TOP 200 karikasarjas tegi kaasa Taavi Purtsak #237 ja saavutas pärast seitsme võistluse pikkust hooaega üldtabelis 25. koha.

Maal elamise päeval Polli külas ei jätnud motoklubi unarusse ka kogukonda ning olime noortele ja nende vanematele motokrossipisikut masinatega edasi andmas. Nii mõnigi sai õnneks hamba verele. Loodame, et noorte sõidupäevadega saame tuleval aastal uue hooga alustada. Et olla ajakavaga kursis, jälgige kindlasti Facebookis ja Instagramis Karksi Racing Team kontot.

Juba neljandat aastat järjest võtsime klubi riulilt tõrvikutega teatejooksu rändkarika, viisime korraks August Kitzbergi nimelisse gümnaasiumisse ja tõime selle pärast võistlust koju tagasi. Võrreldes teiste esitööstajate jooksutiimidega meie võistkonna keskmist vanust, mis on tublisti üle 30, võime olla selle saavutuse üle uhked. Seekord mängis suurt rolli ka tõrviku põlemine,

mis meile üldvõidu garanteeriski.

Klubiliikmete sportlikest saavutustest on välja tuua veel Kristjan Küti Mulgi valla meistritiitel discgolfis.

Äge on jälgida, et meie kandi mootorisporti lipu hoiavad endiselt kõrgel sellised tegijad nagu Kert Varik, Mattias Siimann, Janno Ligur. Elame neile kõvasti kaasa ja soovime edu järgmiseks aastaks. Samuti oleme ääretult põnevil, et siitkandi endistest motolegendidest ja praegustest põristajatest on valmimas 2021. aastal film „Porised prillid ehk Mootorisport Karksi-Nuia moodi“. Teeme omalt poolt selleks kõik, et 30–40 aasta pärast on põhjust jälle arhiivides sorida ja Karksi-Nuia motoelust filmi teha.

Suur aitäh kõikidele toetajatele ja sõpradele, kes motoklubi tegevusele on sellel aastal hoogu andnud.

Spordirikast aasta lõppu ja püsige terved!

TAAVI PURTSAK
Karksi Racing Team

Alfred Neulandi XXI ja Eesti juunioride mv tõstmises

Eesti U-20 medalivõitjad. Vasakult Karl Robert Karpa, Gert Lehtme, Iiti-Marii Varik, Mairo Õun ja Erik Raagmets.

Foto: Enn Raie

7. novembril toimusid Valgas Eesti 1. olümpiavõitja Alfred Neulandi XXI mälestusvõistlused tõstmises. Nende võistluste käigus selgitatakse välja ka Eesti juunioride meistrid tõstmises. Mulgi valda tuli 2 kulda, 2 hõbedat ja 1 pronks.

Eesti juunioride meistriks tuli neidudest kehakaalus – 49 kg Iiti-Marii Varik summaga 73 kg ja noormeestest kaalus – 89 kg Gert Lehtme summaga 194 kg. Kaalus – 96 sai hõbedat Gerdi klassivend Mairo Õun summaga 202 kg. Samas kaalus tuli pronksile Karl Robert Karpa summaga 185 kg. Kehakaalus – 73 kg tegi väga hea tulemuse Erik Raagmets, kuid kogusummaga 200 kg tuli siiski leppida hõbemedaliga.

A. Neulandi mälestusvõistluste paremus pandi paika punktide tabeli põhjal, kus arvestati võistleja tõstetud tulemust ja kehakaalu ning seal said võistelda ka need sportlased, kes juunioride mv osavõtnormi ei täitnud. Arvestust peeti tüdrukute, kuni 17- ja 20-aastaste noormeeste seas ning medaleid ja karikaid jagati absoluutarvestuse kuuele paremale. Selles arvestuses oli Erik Raagmets kolmas, Mairo Õun viies ja Gert Lehtme kuues.

Võistluspõrandal käisid veel Raheli Jürgenson, Rihanna ja Rita Reimets Abja gümnaasiumist, kes said üldarvestuses 11., 15. ja 16. koha.

ENN RAIESTE

Eesti U17 meistrivõistlused tõstmises

Kristi Zujeva, Raheli Jürgenson ja Erik Raagmets.

Foto: Enn Raie

Laupäeval, 21. novembril toimusid Järvamaal Albus Eesti kuni 17-aastaste meistrivõistlused tõstmises. Samas peeti 18. korda Albu Cupi.

Eesti noortemeistriteks tulid kaalus kuni 49 Raheli Jürgenson summaga 65 kg. Kergemas kaalus – 45 kuulus hõbemedal Kristi Zujevale summaga 50 kg. Teise kulla võitis Mulgimaale Erik Raagmets kaalus – 73 kg summaga 197 kg. Erikule kuulus ka noorte absoluutarvestuses 2. koha karikas.

Albu karikavõistlustel oli meestest absoluutarvestuses Allan Keng summaga 242 kg viies ja Tõnis Veerme summaga 241 kg kuues.

ENN RAIESTE

Põnev novembrikuu

Novembrikuu on Halliste lasteaia alati huvitav, sest tähistame isade-, mardi- ja kadripäeva. Isadepäev oli pereüritus, kus lapsed esitasid õpetaja Anu juhendamisel vanematele mõned toredad laulud ning üheskoos mängisime ringmänge. Seejärel said kõik ülesande leida lasteaia hoovalalt omale tõrvikud ja need süüdata, et alustada ühist matka Halliste järve suunas. Pimedus ja tõrvi-kuvalgus lisasid matkale palju põnevust. Järve äärde olid peidetud helkurid, mida lapsed koos vanematega otsima asusid. Seejärel ootas meid termoses soe tee ning laste küpsetatud viineripi-

Isadepäeva tõrvikumatkaks valmis.

Foto: Kristel Leisner

rukad ja juusturullid. Kui kõht oli täis, alustasime tõrvi-kuvalguses tagasiteed lasteaia juurde, kus lapsed andsid üle enda valmistatud isadepäeva kingitused. Täname kõiki, kes said isadepäeva pereüritusel osaleda.

Koostöös koolilaste ja õpetaja Milviga olid meil ka toredad mardi- ja kadripäev. Mardipäeval panime kostüümid selga, maskid pähe ning läksime koolilastele mardisante tegema. Esitasime neile mõned laulud ja mõis-

tatused ning mängisime laulumänge. Kadripäeval olime lastega oma hoovalal õuemajas, kui äkki kuulsime kadrisantide laulu. Võtsime nad rõõmuga vastu. Neil oli meile mitmeid kavalaid mõistatusi. Üheskoos jällegi laulsime, tantsisime ja lustisime. Oli väga tore ja lõbus, aitäh teile!

Tänu ka ilmataadile, kes kinkis ilusa ilma kõikide ürituste pidamiseks.

Ees ootab jõulukuu ja põnev pakapikuaeg oma toredate tegemiste ning üritustega. Ilusat adventiaega!

KRISTEL LEISNER,
HELLE LAPP
Halliste lasteaia õpetajad

Oravakese lasteaia tegemised novembris

Jälle on üks kuu läbi ja käes peagi jõuluaeg.

November algas hingepäevaga, kus õpetajad rääkisid rühmas lastele, selle päeva tähtsusest. Järgnes isadepäev. Hommikul lasteaeda lapsi tooma tulles, ootas isasid õues ees üllatus-takistusrada, mille nad pidid läbima. Muidugi valmistasid lapsed ka neile üllatuseks kaardi või kingituse. Kohe oli ka mardipäev. Üks üksik mardisant, oli ära eksinud, meie lasteaeda. Ta oli uudishimulik ja tuli uurima, kes selles ilusas

oravaga majas elavad.

Helkuripäeval said lapsed kanda enda valmistatud helkureid ja katsetada erinevate valgusallikate paistel, kas ikka helkur helgib.

Käitumisnädalal oli erinevaid vestlusi, situatsioonimänge, et lapsed oskaksid õigesti käituda. Nädala lõpetas oma rühma õpetajate etteaste “Kas nii võib?” Need etteasted olid valitud laste käitumisest erinevates situatsioonides. Lapsed pidid aru saama, mida tehti valesti. Kadripäeval oli terve

Kadritrall Abja lasteaia.

Foto: Kairi Nigol

maja täis suuri ja väikesi kadrisante, sest toimus kadritrall. Kuu lõpetas kodanikupäev, kus lapsed said väikesed diplomid tunnustuse või kiitusega.

Soovime kõigile ilusat ja rahulikku jõuluaega!

TÕRUKESTE RÜHMA
ÕPETAJAD

KUHU MINNA

HALLISTE RAAMATUKOGU

- 1.–31.12 raamatunäitus „Jõulud ilukirjanduses“
2.–31.01 raamatunäitus „Lugeja soovib lugejale“

KARKSI-NUIA KULTUURIKESKUS

- 1.–31.12 Mats Öuna fotonäitus „Ilusad inimesed“ sinises saalis.
1.–31.12 fotonäitus „Maailmale nähtavamaks,“ enneaegsetest lastest ja nende unistustest, II korruse fuajees
1.–31.01 näitus „Regilaulu koomiksid“ I korruse fuajees
1.–31.01 Mõisaküla käsitööringi näitus II korruse fuajees
4.–29.01 Eesti, Läti ja Leedu käsitööhuviliste ühisnäitus „Lapiline Balti kett“ sinises saalis.
Näitused on avatud E–N 9–17, R 9–15
6.01 kell 18 jõulukuuskede põletamine Karksi paisjärve kaldal
7.01 kell 18 Klassikatahtede kontsert. Tähe-Lee Liiv (klaver) ja Karl Tipp (saksofon). Pilet 7.–sooduspilet 5.–
10.01 kell 12 Pühapäevased kohtumised. Uudo Timm „Lendorava elust ja seirest, vähemtuntud väiksemad imetajad“. Jälgi meie tegemisi ning värskemaid infot kodulehel www.kultuurikeskus.karksi.ee ja Facebookis.
Seoses koroonaviiruse kasvava levikuga palume jälgida jooksvat infot ürituste toimumise kohta.

KARKSI-NUIA RAAMATUKOGU

- 10.10–31.12 näitus „Soome-ugri kirjandus“
1.–31.12 näitused „Jõulud oma kätega“ ja „Jõuluootus“
2.–31.01 näitused „Herta Laipaik 100“ ja „Lumega või lumeta“

MÕISAKÜLA MUUSEUM

- Alates 10. detsembrist näitus „Mõisaküla vabatahtlik tuletõrje 120“ ja aasta lõpuni väljapanek vanadest piiblitest.
Info tel 435 5607

UUE-KARISTE RAHVAMAJA

- Iga kuu 2. teisipäeval kell 14–15 laenutab Halliste raamatukogu raamatuid ja kohal on piirkonna sotsiaaltöötaja Monika Erreline. Täiendav info telefonil 5348 2842.

KOGUDUSTE TEATED

HALLISTE PÜHA ANNA KIRIK

- 13.12 kell 14 III advendi jumalateenistus armulauaga
24.12 kell 16 jõuluõhtu jumalateenistus
25.12 kell 14 I jõulupüha jumalateenistus
31.12 kell 16 vana-aasta jumalateenistus armulauaga

Koguduse õpetaja praost Marko Tiitus (ristimine, laulatus, matus, hingehoid, piht), tel 5341 3394, e-post: marko.tiitus@eelk.ee
Juhatuse esimees Made Kotkas, tel 5661 6797
Veebiinfo: [www.facebook.com/Halliste Püha Anna kogudus](http://www.facebook.com/Halliste_Püha_Anna_kogudus)

Täname liikmeannetuste ja toetuste eest! Annetused EELK Halliste Püha Anna koguduse nimele saad teha pangas SEB EE881010302007156001 või koguduse nõukogu liikmete kaudu.

Toeta kiriku renoveerimist! Oleme algust teinud kiriku renoveerimistöõdega, mis algasid piksekaitse paigaldamisest, vihma-veesüsteemide korrastamisest ning kirikutorni ülaosa renoveerimisest. Toeta kiriku renoveerimist annetusega pangas SEB EE 881010302007156001 märkides selgitusse „Kiriku remondi heaks“. Aitäh!

MÕISAKÜLA KIRIK

- 24.12 kell 16 jõuluõhtu jumalateenistus
30.12 kell 14 vana-aasta jumalateenistus armulauaga

Hooldajaõpetaja Arvo Lasting, elukohaga Tõrvas, arvo.lasting@eelk.ee, 524 9654, Facebook: Arvo Lasting ja EELK Mõisaküla kogudus

Palume kirikutes järgida ohtusunõudeid: kanda maski, puhastada käsi, hoida distantsi, istuda ja püsida oma kindlal kohal, kasvõi esimeses pingis. Palume jälgida täpsustavaid teateid internetis ja teadetetahvlitel.

EESTI KRISTLIKU NELIPÜHI KIRIKU ABJA-PALUOJA KOGUDUS

- Igal laupäeval kell 12 Jumalateenistus Jaama 15
Igal laupäeval kell 15 Noortekas (12–18.a) Pärnu mnt 32 II korrusel
Igal neljapäeval kell 18 Meestekas Pärnu mnt 32 II korrusel

Pastor Guldar Järve, telefon 5668 6312
e-post guldar.jarve@gmail.com
[www.facebook.com/EKNK Abja-Paluoja kogudus](http://www.facebook.com/EKNK_Abja-Paluoja_kogudus)

MTÜ Käetöö koid korraldab

ÕPITOAD

08.12.20

Kell 11.00–13.00
Küündlad ise tehtud

15.12.20

Kingitused tee ise.
Kell 11.00–13.00, 16.00–18.00

22.12.20–23.12.20

Tule ja osta jõulukink
Kell 11.00–14.00

Info tel.55922615

*MTÜ Käetöö koid soovib
kõigile oma liikmetele
ja meie toetajatele
meeldivat pühadeaega
ja veel teguderohkemat
uut aastat*

Telli kõik vajalik kirjade
ja kingituste saatmiseks,
otse oma postkasti.

› pood.omniva.ee

Õnnitleme uusi vallakodanikke ja nende vanemaid

4. novembril sündis Evyken Heili ja Ahti Pärna perre tütar **ALEXANDRA**

6. novembril sündis Eneli Koorti ja Toomas Teesalu perre tütar **TRIINU LIIS**

Müüa söögikartulit 0,30 € / kg ja väike söögi- ja seemnekartul 0,15 € / kg.

Kohaleveo võimalus.

Info tel 510 1491 või kohapeal Karksi-Nuias Lilli tee 12.

Ostame talumaja koos metsa või põllumaaga. Hooned võivad vajada põhjalikku remonti. Telefon 5666 9006

KVALITEETNE KORSTNAPÜHKIMISTEENUS

Kehtiv kutsetunnistus
Väljastame teostatud tööde akti

Aleksander Dobrus
Tel: +372 50 64 051
Email: aleksander@dobrus.eu

Teeme eramute ja kortermajade katuse-, fassaadi-, sokli- ja ülddehitustöid
Tel 5381 9121

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

Aeg möödub ja riival nii mõnda, elu viib paljuki käest. Aja õigus on võtta ja anda, kuid mälestus on jääv...

MÄLESTAME

KALJU REINBACH
21.01.1936–27.10.2020

ASTA TUULING
15.07.1926–1.11.2020

REIN LEIMANN
28.02.1945–20.11.2020

URMAS MERDIKES
18.02.1961–20.11.2020

ELGI EVERT
29.07.1939–23.11.2020

ELVINE ALLIK
22.01.1948–25.11.2020

ÜLO PUGAL
22.09.1935–28.11.2020

Mulgi valla infoleht ilmub kord kuus

Koostajad:
Lauri Sepp Info tel 5664 0344 lauri@abja.ee
Mare Torim mare.torim@karksi.ee
Info tel 435 5526

Õnnitleme eakaid häällilapsi

1. JAANUAR

ENDLA TATER 94
KALJO TAMBERG 86
OLGA SINKA 85
REIN SOSI 83

2. JAANUAR

VILLI-VALDUR LUUKAS 75
JAAK PÖLDMA 75

3. JAANUAR

VLADIMIR HUMMAL 87
VAIKE JÜRGENSON 84
VAIKE TALISAAR 83
ARVO KAMA 75

4. JAANUAR

SILVY SAKKOV 88
ENDEL HENN 84

5. JAANUAR

ARMILDE LAAS 95
VALVE EVERT 89
MIHHAIL MATALOJA 80

6. JAANUAR

ROSALIE RALJA 89

7. JAANUAR

MARET SAAR 75

8. JAANUAR

ELLEN SELLER 86

9. JAANUAR

HELE-MALL SOMMER 86
ILMARVAAN 82
VALTER KANGUR 70

10. JAANUAR

LINDA-EUFRASINE LESK 98
LINDA AINSAR 86

11. JAANUAR

WALTER PETER LODEWIJKS 81

12. JAANUAR

LEMBIT PEDAK 87
HILJA TORIM 82
LAINE RUUSALU 82
LUDMILLA PÄRNALT 80
ELVI LESKOVA 70

13. JAANUAR

REIN LÄLL 86
HILLAR VISNAPUU 80

15. JAANUAR

ANTS TOODU 85
AGNES SONG 83
EINO JÕEVEER 82
KAI KUKK 70

16. JAANUAR

JAAN OJAPERV 75

17. JAANUAR

MARIA LEHT 87
VJATŠESLAV OISSAR 84
REIN SEPP 75

18. JAANUAR

ELSA KÕUTS 102
LAINE SOE 88
JUKKA KALLE KUSTAA TEINILÄ 81
MEINARD KRISTOV 70

19. JAANUAR

INGRID AGUR 90

21. JAANUAR

LINDA LAMP 90
AUGUST NEERING 87

21. JAANUAR

HELLE-IRENE TAMMEKIVI 82

23. JAANUAR

VEERA KOMPUS 85
ELVI VISTER 85

24. JAANUAR

HELJO LINA 88

25. JAANUAR

ASTRID PAJO 94
LAILI ESING 81

26. JAANUAR

KENNI ALP 87
TOOMAS KÜLVET 84
NICHOLAS STEPHEN
WILLIAM VON STRANZ 81

27. JAANUAR

HELJU-LAINE NAARIS 85
JAAK MITT 75

28. JAANUAR

ROOSA MIRKA 93
HELJU HALLER 84
LAILI LAMP 70

29. JAANUAR

ELLA METS 96
AINO LOND 84
EDA HUNT 70

30. JAANUAR

EHA ANNUS 75

31. JAANUAR

MELITA HUNT 84

Jõulukampaania
ÕLINÄPP OÜ

Detsembris külastades ÕLINÄPP OÜ-d ning kandes ise jõulutoonides riideid, on teile kõik teenused -15% soodsamad. Juhul kui kannate ka punast mütsikest, saate kaasa ka väikese kingituse!

Meeldivat jõuluaega!
Soovib ÕLINÄPP OÜ.

Kampaania kestab terve detsembri kuu!
Õlinäpp OÜ, Univere küla Kassepa tn 6.

Kutselise korstnapühkija teenus Mulgimaal. Küttekollete ja korstnate puhastamine, aktide väljastamine ja küttekollete remont. Henno Sarv, tel 511 2511, mulgi.korstnapuhkija@gmail.com

Metsade keskkonnasõbraliku majandamise korraldamine, metsaomanike teadmiste täiendamine ja esindamine nende huvide kaitsel.

Metsaühistu on metsaomaniku esimene partner metsa majandamisel

MTÜ Ühinenud Metsaomanikud pakub teenuseid nii oma liikmetele kui ka teistele metsaomanikele.

- Metsandusalane konsultatsioon
- Kõikide metsakinnistuga seotud tööde korraldamine
- Jahinduslepingud
- Metsa sertifitseerimine

www.eestimetsad.ee info@eestimetsad.ee
+372 516 7650 Leia meid facebookist